

IZSELJENSKI VESTNIK RAFAEL

GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE V LJUBLJANI

IZHAJA
15. VSAKEGA MESECA
UREDNIŠTVO: LEONISCE
UPRAVA: TYRSEVA C. 52
V LJUBLJANI

NAROČNINA:
ZA JUGOSLAVIJO
LETNO DIN 12.—
ZA INOZEMSTVO
LETNO DIN 24.—

OGLASI PO DOGOVORU

LETO VII.

LJUBLJANA, SEPTEMBER 1937.

ŠTEV. 9

Proslava 10letnice Družbe sv. Rafaela pri Mariji Pomagaj na Brezjah

ob navzočnosti slovenskih izseljencev iz vseh krajev sveta, ministra
dr. Antona Korošca, nadškofa dr. Ujčiča in škofa dr. Rožmana

Na vse štiri strani sveta so se zasekale globoke struge, na vse štiri strani sveta teče po njih naša kri, da poji tujo zemljo in jo oplaja — medtem ko naša zemlja usiha in umira. Mnogo dragocene krvi nam je že izteklo in še več nam je bo, če bomo s prekrižanimi rokami stali ob strani in brezbrizno gledali, kako se tujina bogati s telesnimi in duševnimi silami naših ljudi.

Prva, ki je do jedra razumela tragiko našega izseljenskega vprašanja, je bila Družba sv. Rafaela, ki je zaorala prve brazde, da reši, kar se še rešiti da. Njeno prizadevanje je že v desetih letih rodilo bogate sadove, v nadaljnjih letih pa nam jih obeta roditi še mnogo več. Koliko tihih žrtev, koliko požrtvovalnosti, koliko idealnega, nesebičnega dela se skriva za mrtvimi črkami, ki opisujejo njen 10letni jubilej!

Čeprav vreme ni obetalo nič dobrega, je na dan slavja proti pričakovanju prizanašalo in se je vse slavje moglo razviti v polnem obsegu. S sivimi oblaki pokrito nebo je marsikoga preplašilo, da je ostal doma, kljub temu pa je bila udeležba takšna, kakršno utegnemo videti na Brezjah le redkokdaj. A kar je glavno: iz vsega je dihala takšna pristrčna domačnost, ki te je prevzela, da si se še sam predal njenemu toku in bil kakor ud ene same družine, zbrane okoli največje zaščitnice našega rodu.

Izseljenci iz Nizozemske in Belgije

Prvi izseljenci so se pod vodstvom p. Hulgolina Praha pripeljali iz Holandije in Belgije že v soboto zvečer, dne 21. avgusta, v vagonih, ki so bili priklopljeni rednemu vlaku. Ta skupina je štela 123 naših ljudi in je prenočila na Brezjah. Skupino so spremljali tudi trije holandski domačini: p. Teotim, ki se je že dobro naučil slovenskega jezika; dalje prijatelj našega naroda g. C. W. Wouters, častni predsednik Društva sv. Barbare, ki je prav tako izrazil željo, da se nauči našega jezika in je obiskal našo

domovino z določenim namenom, da bi študiral razmere pri nas in se dodobra seznanil z naravnimi lepotami Slovenije, nad katerimi je naravnost očaran; tretji Holandec pa je g. Witteveen. Vsi trije so izredno simpatični gospodje in ne morejo dovolj prehvaliti naših ljudi. Obljubili so, da bodo svoje sile zastavili njim v korist. G. Wouters pa je še posebej obljubil, da bo objavil v holandskih listih več člankov o našem izseljenskem vprašanju in obenem tudi opisal naravne lepote naše domovine. Čudil se je, kako malo storimo sami za tujsko-prometno propagando, ko naša Slovenija po vsej pravici zasluži, da se inozemstvo boljše seznanj z njo.

Slavnostno zborovanje Družbe sv. Rafaela na Brezjah. — V desnem kotu notranji minister dr. A. Korošec pozdravlja slovenske izseljence.

Izseljenci iz Francije

Druga skupina izseljencev pa se je pripeljala iz Francije v šestih razkošnih vagonih I. in II. razreda, ki jih je dala našim ljudem na razpolago Francija. Ta skupina je štela 320 oseb in so jo spremljali: msgr. Valentin Zupančič, izseljenski duhovnik Stanko Grims in izseljenski učitelj Janko Jankovič.

Že dolgo pred prihodom vlaka na Jesenice se je na železniški postaji zbrala velika množica ljudi z jeseniško godbo na čelu. V imenu Družbe sv. Rafaela so hoteli naše rojake pozdraviti gg. svetnik Kastelic, katehet Premrov, prof. Stanek in je-

II. slovenski izseljenski kongres v Ljubljani

Izseljenska zbornica ustanovljena

Po nad vse lepem slavju Rafaelove družbe na Brezjah je dne 23. avgusta sledil izseljenski kongres, na katerem je bil postavljen temeljni kamen za bodočo slovensko izseljensko zbornico. Ta dan je v zgodovini slovenskega izseljenstva velepomemben, ker je naše najbolj pereče in žgoče narodnostno vprašanje priklicano čisto v ospredje našega srca in naše vesti ter leži zdaj pred nami kot bolno dete, ki mu samo še s hitro operacijo utegnemo rešiti življenje.

Pokroviteljstvo nad kongresom je prevzel vodja slovenskega naroda, notranji minister dr. Anton Korošec, ki je s tem pokazal, kako se je tudi njemu samemu izseljensko vprašanje zarezalo v srce in da se v polni meri zaveda pomena, ki ga ima to vprašanje za samobitnost in bodočnost našega malega razkosanega naroda. Kongresa so se udeležili mnogi odlični predstavniki, med katerimi moramo posebej omeniti nadsvetnika g. Baraca, zastopnika ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. Cvetkovića, načelnika socialnega oddelka banske uprave g. dr. Kosija kot zastopnika bana dr. Natlačena, stolnega župnika dr. Klinarja, ki je zastopal odsotnega škofa dr. Rožmana, ljubljanskega župana g. dr. Adlešiča, stolnega kanonika g. dr. Mirta kot zastopnika mariborskega škofa dr. Tomažiča, g. Švajgerja, referenta pri ministru za socialno politiko, izseljenskega komisarja g. Finka, dalje več zaslužnih delavcev za naše izseljensko vprašanje in zastopnikov kulturnih organizacij, tako med drugimi gg.: Draga Oberžana, dr. Pegana, dr. Ahčina, Janeza Kalana, dr. Al. Kuharja, nar. poslanca dr. Andreja Vebleta, univ. prof. dr. Jan. Fabjana, prof. Rožmana, prof. Staneka in Kocbeka, novinarja Ivana de Boberkyja, kateheta Ign. Zaplotnika, šol. upravitelja J. Dolgana, novomašnika Stanka Natlačena, pisatelja Ivana Mračka, pravnika dr. Vojska, prof. dr. Fr. Jakliča, pisatelja Narte Velikonja, dr. Zvoklja, kapetana J. Palčiča, prof. dr. Jak. Kotnika, učiteljice: Sl. Vencajzova, Marijo Azmanovo, Mar. Žerjavovo, Nuško Studenovo, novinarja M. Milanovića in C. W. Woutersa iz Holandije, rektorja sem. dr. Ante Zorića, prof. Petra Kovačiča, župnika v pok. Josipa Budina, P. J. Corisa in J. L. Witteveen iz Heerlena v Holandiji, prof. dr. Marjana Doklerja, učiteljico Franjo Bitnerjevo in še več drugih odličnih osebnosti, katerih imena pa zaradi pomanjkanja prostora ne moremo navajati.

Izseljenskega kongresa so se udeležila tudi naslednja društva iz Slovenije in inozemstva, ki so obenem tudi pristopila k izseljenski zbornici.

Zvezo jug. hranilnic v Ljubljani sta zastopala dr. Vladimir Murko in dr. Fran Pretnar; Branibor g. dr. Rudolf Krivic in gosp. Iskra; Klerikat OFM gg. p. Eug. Stucin in p. Kl. Okorn; Celovške slov. bogoslovce g. teolog Memmer Arnulf; župansko zvezo v Sloveniji predsednik g. Nande Novak; občino Log župan g. Jarc Ivan; Katoliško mednarodno zvezo za socialno delo gđ. Julija

Pajmanova; Slomškovo družbo učiteljica gđ. Krista Hafnerjeva; Javno borzo dela šef g. Josip Vončina; župnijo Poljane nad Škofjo Loko župnik g. M. Samec; dekanijo Kamnik dekan g. Rihar; Karitativno zvezo predsednik p. Val. Učak; Vincencijevo konferenco Srca Jezusovega predsednik g. M. Čontala; misijonišče Groblje misijonar g. Tavčar; UZT jurist g. Franc Čuden; župnijo Koroška Bela župnik g. Zbontar; Mrtvo stražo v Ljubljani prof. g. Anton Oven; Prosvetno zvezo v Ljubljani univ. prof. dr. Fran Lukman; Kat. akad. društvo Danico jurist g. Mirko Vehovec; občino Prečnico g. Jože Raduh; Radio Ljubljana prof. Niko Kuret; Akademsko zvezo teolog Marijan Kremžar; občino Trziče župan g. Janez Majeršič; Slov. del. društvo v Zell in Wiesenthal, Nemčija predsednik g. Andrej Ivančič; Rafaelovo družbo za Slovensko krajino g. D. Halas; Zvezo združenih delavcev predsednik g. France Preželj; Jug. društvo »Domovinski zvon« v Nemčiji predsednik g. Iv. Jazbec; Klub koroških Slovencev v Ljubljani g. France Uršič; Bratovščino rožnega venca v Hambornu v Nemčiji ga. Marija Čič; Zvezo jug. društev sv. Barbare v Holandiji tajnik g. Rudolf Selič; Kat. prosv. društvo Turjak g. Franc Majk; župnijo Turjak župnik g. dr. Ambrožič; Sedejevo družino predsednik g. dr. Ivo Česnik; KJD g. Avgust Stare; Društva sv. Barbare v Belgiji p. Hugolin Prah; Društva sv. Barbare v Holandiji p. Teotim van Velzen; Društva sv. Barbare v Nemčiji izseljenski učitelj g. Tone Šlibar; dekanijo Šmartno pri Litiji dekan g. Anton Gornik; Frančiškanski red provincial p. dr. Heric; Zdravniško zbornico za dravsko banovino zdravnik g. dr. Franc Debevec; Prosvetno društvo v št. Juriju pri Grosupljem predsednik g. Bedenčič; Prosvetno društvo Sora gospod župnik Jenko; Jezuitski red p. Pristov; občino Kamnik župan g. Anton Stergar; Pokojninski zavod v Ljubljani predsednik g. dr. Milavec; občino Celje župan g. Alojzij Mihelčič; Misijonsko družbo v Ljubljani g. Jakob Ponikvar; J. K. A. D. »Zarja« jurist g. Stanko Ozmeč; Rafaelovo družbo v Mariboru predsednik g. Drago Oberžan; Društvo za varstvo deklet v Ljubljani predsednica ga. Golob; župnijo Sv. Peter v Ljubljani župnik g. Alojzij Košmerlj; Banovinski sklad za podpiranje izseljencev v Ljubljani predsednik g. Fran. Sal. Finžgar; Uršulinski samostan v Škofji Loki rektor g. Viktor Dimšar; Jugoslovansko esperantsko ligo predsednik g. Peter Golobič; Presbire g. C. Volodin; župnijo Hrastnik g. A. Zalar; župnijo Trbovlje duh. svetnik g. Jak. Gašparič; Zvezo za tujski promet v Sloveniji ravnatelj g. dr. Ciril Žizek; I. drž. deško ljudsko šolo v Ljubljani šol. upravitelj g. Jože Vider; Salezijansko družbo inšpektor g. Ivan Špan; Tiskarno sv. Cirila v Mariboru ravnatelj g. Franc Hrastelj; župnijo Trzišče župnik g. Karel Supin; župnijo Adlešič župni upravitelj g. Ivan Stare; občino Cerklje ob Krki g. Martin Pleterski; župnijo Hotič župnik g. Cuderman; duh. urad Dravljje g. M. Bartol;

občino Črnomelj župan g. Pavel Klemenc; Krščansko žensko društvo učiteljica g. Slavica Vencajz; Slovensko esperantsko zvezo novinar g. Damjan Vahen; župnijo Dobropolje župnik g. A. Mrkun; Škofijski ordinariat v Ljubljani kanonik g. dr. Tom. Klinar; Škofijski ordinariat v Mariboru kanonik g. dr. Jožef Mirt; mestno občino Ljubljansko župan g. dr. Juro Adlešič; občino Mirna trgovka ga. Marija Šmalc; občino Metlika župan g. Ivan Malešič; občino Videm-Dobropolje g. Jože Strnad; Delavsko zbornico v Ljubljani g. Anton Marinček; občino Staro Loko g. Lovro Jenko; Društvo sv. Barbare v Merlebachu v Franciji g. Fr. Jakič.

K izseljenski zbornici so pristopila poleg imenovanih tudi sledeča društva:

Jug. društvo sv. Barbare, Heerlen, Holandija; Zveza jug. društev sv. Barbare, Heerlen, Holandija; Zveza jug. rud. društev sv. Barbare, Lievin, Francija; Muzejsko društvo za Slovenijo v Ljubljani; Mohorjeva družba v Celju; Društvo sv. Alojzija, št. 47 KSKJ, Chicago, Ill., USA; Društvo Kraljice majnika, št. 157 KSKJ, Sheboygan, Wis., USA; Društvo Jezus dobri pastir, št. 32 KS KJ, Enumclaw, Wash., USA; Društvo sv. Cirila in Metoda št. 45 KSKJ, East Helena, Mont., USA; Društvo sv. Barbare, Brunssum, Holandija; Zveza jug. rud. društev sv. Barbare, severna Francija; Slovenska straža v Mariboru; Slovenska straža v Ljubljani; dekanija Metlika v Beli krajini; Kat. društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani; Kat. društvo za mladeniče v Ljubljani; dekanija Stara Loka; dekanija Radovljica; Družba sv. Rafaela za ribniško dekanijo; Prosvetno društvo v Dobropoljah; Kat. prosvetno društvo na Ježici pri Ljubljani; proštija Novo mesto; Ave Maria, Lemont, Ill., USA; dr. Iv. Tomšič, docent za mednarodno pravo na pravni fakulteti univerze v Ljubljani; mestna občina Kranj; Inful. prošt Karel Čerin, Novo mesto; dekan M. Mrak, Stara Loka; dekan M. Rihar, Kamnik; dekan Anton Gornik, Šmartno pri Litiji; dekan Karel Gnidovec, Žužemberk; konz. svetnik Božidar Tensundern, Hövel bei Hamm in Westfalen, Nemčija; Anton Šlibar, izseljenski učitelj v Nemčiji; Janko Jankovič, izseljenski učitelj v Franciji; Svatopluk Stoviček, izseljenski učitelj v Belgiji; p. Hugolin Prah, izseljenski duhovnik v Belgiji; p. Teotim van Velzen, izseljenski duhovnik v Holandiji; msgr. Val. Zupančič, izseljenski duhovnik v Franciji; Stanko Grims, izseljenski duhovnik v Franciji; Anton Švecl, izseljenski duhovnik v Franciji; Ferdinand Kolednik, izseljenski duhovnik v Franciji, dekan Ivan Tomažič, Trebnje na Dolenjskem; župnija Stranje pri Kamniku; Založba ljudskih iger v Ljubljani; Jugoslovanska strok. zveza v Ljubljani; Zveza »Jugoslovanska vzajemnost« v Aumetzu, Francija; Slovensko del. društvo v Aumetzu, Francija; Jugoslovansko tamburaško društvo v Aumetzu, Francija; Jugoslovansko del. podporno društvo Anderny-Chevillon, Tuequegnieux, Francija; Jugoslovansko delavsko podporno dru-

štvo v Tucquegnieuxu, Francija; Jugoslov. delavsko društvo »Soča« v Montiersu, Francija; Slovensko pevsko društvo v Giranmonu, Francija; Društvo sv. Antona Padovanskega, št. 185 KSKJ, Burgettstovnu, Pa., USA; župnik v p. g. Nikolaj Žugelj iz Dravelj; Jugoslovansko delavsko podporno združenje v Waterschei, Belgija; dekan g. Pavlin Bitnar.

Kongres je okoli pol 10 dopoldne otvoril predsednik Družbe sv. Rafaela g. p. Kazimir Zakrajšek, ki je v svojih uvodnih besedah naglašal, da je delo Rafaelove družbe povsem nesebično: ne išče nobenega priznanja in časti, temveč je posvečeno zgolj interesom naših izseljencev, ki so razkropljeni širom sveta.

V nadaljnjem je predsednik Rafaelove družbe izrekel prisrčne pozdrave ministru za socialno politiko, v katerega resor spada izseljensko vprašanje in ki se je žal udeležil kongresa samo po svojem zastopniku, potem zastopniku ban. uprave g. dr. Kosiću, zastopniku mesta Ljubljane dr. Adlešiču kot prvemu predsedniku Družbe sv. Rafaela, ki je pokazal veliko zanimanje za izseljensko vprašanje. Udeleženci kongresa so na te besede priredili županu dr. Adlešiču živahne ovacije. Predsednik g. Kazimir Zakrajšek je nato nadaljeval:

»Družba sv. Rafaela je dosegla tako lepe uspehe s pomočjo naših višjih duhovnih pastirjev, obeh slovenskih škofov dr. Rožmana in dr. Tomažiča. Ko sem prevzel vodstvo družbe, so bili uspehi še majhni. Škofa sta razpisala vsakoletno izseljensko nedeljo, s katero se je zanimanje za naše izseljstvo v javnosti znatno poglobilo.« P. Kazimir Zakrajšek je izrekel zastopnikom obeh škofov, g. dr. Klinarju in g. dr. Mirtu, svojo najprisrčnejšo zahvalo.

Tajnik Družbe sv. Rafaela g. Jože Premrov je medtem prejel brzojavko ministra Cvetkovića, ki se glasi:

»Zadržan zaradi uradnih poslov, čestitam družbi k njenemu desetletnemu jubileju in požrtvovalnemu delu za zaščito izseljencev. Kongresu želim največji uspeh in od srca pozdravljam vse naše izseljence.«

Izseljenski kongres so brzojavno pozdravili: hvarski škof dr. Pušić, inful. prošt Karel Čerin; mariborski župan dr. Alojzij Juvan; g. Kvinc iz Crikvenice; svetnik Božidar Tensundern iz Vestfalije v Nemčiji; Jožef Klekl, predsednik Rafaelove družbe za Slovensko krajino; generalni konzul g. dr. Sibe Miličič iz Rotterdama v Holandiji; provikar skopljanske škofije msgr. Ante Korđin iz Kosovske Mitrovice.

Pismene čestitke so kongresu poslali: šef dr. Fedor Aranicki iz Beograda; p. Salezij Glavnik, tajnik Baragove zveze iz Severne Amerike; Zveza jugosl. društev iz Severne Francije; župan Jožef Likar iz Kostanjevice; izseljenski učitelj Stoviček iz Belgije; Jožef Pintar iz Severne Amerike.

Pozdravni govori zastopnikov vlade in banovine

Zastopnik ministra za socialno politiko in narodno zdravje nadsvetnik g. Barac je nato kot prvi pozdravil izseljenski kongres in čestital Družbi sv. Rafaela, ki je v desetih letih vložila toliko truda za korist naših izseljencev in zainteresirala za izseljensko vprašanje široko javnost.

V imenu bana dr. Natlačena je kot načelnik socialnega oddelka banske uprave, v katerega področje spada tudi izseljensko vprašanje, izrekel svoje čestitke dr. Kosiću ter želel Družbi sv. Rafaela, da bi tudi v drugem desetletju svojega delovanja prav tako koristno delovala kot doslej. Obljubil je, da bo tudi banovina z vsemi silami podprla to delo za doseg plemenitih ciljev, ki si jih je Rafaelova družba začrtala v svoj program.

Govor župana dr. Adlešiča

Nato je povzel besedo ljubljanski župan dr. Adlešič, ki je med drugim naglašal:

»Ko ste se po vrnitvi v domovino zbrali na Brezjah, v tem našem slovenskem Lurdu, ste se napotili v Ljubljano, da zborujete in pripravljate teren za bodočo našo izseljensko zbornico. Kakor so Brezje naše duhovno središče, tako je Ljubljana središče vsega delovanja za naše izseljence, kakor so Brezje naše slovensko Čenstohovo, naš slovenski Lurd, tako naj bo Ljubljana matica vseh Slovencev. Ko sem pred leti ustanovil Rafaelovo družbo, sem se zamislil, da bo Ljubljana pravo žarišče skrbi ter gospodarskega in moralnega varstva za slovenske izseljence. Pod skrbnim vodstvom p. Kazimirja Zakrajška se je Družba sv. Rafaela razmahnila v širino in globino. Nihče, ki je bil prisiljen zapustiti domovino, naj ne bi šel mimo doma bodoče nove izseljenske zbornice. Dobil bo pri njej dobre nasvete in vso zaščito. Ta zavod naj bi pošiljal na tuje slovenske učitelje, slovenske duhovnike, pa tudi slovenske knjige in časopise. Naj ne bodo slovenski izseljenci samo kolonije, naj bodo pravi udje našega narodnega telesa.«

Govor župana dr. Adlešiča je bil sprejet z velikim odobravanjem.

*

Kanonic dr. Tomaž Klinar je kot zastopnik škofa dr. Rožmana med drugim izvajal:

»V imenu škofa dr. Rožmana prinašam najiskrenejšo pozdrave z željo, da bi se ta kongres končal tako, da bi naši izseljenci, ki gredo po svetu z maternim križem na čelu in s sladko materno besedo na ustnicah, ostali živ in nedeljiv ud našega narodnega telesa. Blagopokojni knezoškof dr. Jeglič se je z vso vnemo poglobil v izseljensko vprašanje in pošiljal na vse dele sveta slovenske duhovnike. Prav enako in z največjo ljubeznijo pošilja izseljencem slovenske duhovnike tudi škof dr. Rožman. Še več! Oba nadpastirja sta se osebno napotila v daljne dežele, da obiščeta naše izseljence in jima osebno govorita v slovenski besedi o Bogu. Ni Slovencev, ki bi svoj narod tako ljubil, kakor ga ljubi škof dr. Rožman!«

Tople besede dr. Klinarja so udeleženci kongresa nagradili z iskrenim ploskanjem, prav tako pa tudi besede kanonika dr. Jožefa Mirta, ki je izvajal:

»V imenu lavantinskega škofa dr. Ivana Tomažiča čestitam Družbi sv. Rafaela k desetletnici, pozdravljam izseljenski kongres, zlasti pa vse drage rojake, ki so prišli ob tej priliki iz tujine domov.«

Naj bi vsi Slovenci spoznali važnost Rafaelove družbe, naj bi jo podpirali, naj bi

naši izseljenci imeli v njej svojo osrednjo matico, ki za nje skrbi in jih veže na staro domovino. Današnji kongres pa naj položi trdne temelje za še bolj smotno delo za naše izseljence, da bo v njih ostala in rastle ljubezen do domovine.

Bog da svoj blagoslov nadaljnjemu delovanju Rafaelove družbe, današnjemu kongresu, vsem njegovim sklepom in zaključkom!«

Predsednik Rafaelove družbe se je nato z laskavimi besedami zahvalil iskrenemu prijatelju našega naroda g. C. Woutersu, častnemu predsedniku Društva sv. Barbare, ki je prišel med nas, da se do dobra seznanji z našim narodom. Rezultate svojega študija slovenskih razmer bo opisal v člankih, ki jih bodo objavili holandski listi. Gospodu Woutersu se je v holandskem jeziku še posebej zahvalil za vso pozornost, ki jo posveča našim ljudem v tujini, bivši izseljenski duhovnik g. Oberžan. Predsednik Rafaelove družbe pa se je s prisrčnimi besedami spomnil še drugega holandskega domačina g. Teotima, ki že kar dobro obvlada slovenščino.

V imenu Delavske zbornice je izjavil g. Marinček, da z zaupanjem in ljubeznijo gledajo na delo Rafaelove družbe in da bo Delavska zbornica kot prva pristopila med člane snujoče se izseljenske zbornice.

Pozdrave slovenskega radia je izrekel g. prof. Kuret, ki je izvajal:

»Visoki zbor, dragi rojaki! Čast mi je, primesti vam pozdrave slovenskega radia. Ljubljanska radijska oddajna postaja je tista edina naprava, ki more neposredno doseči drage nam brate in sestre v tujini. Župančičeva vizija iz Dume: »Kje, domovina, si? Ali po poljih teh? Še pod Triglavom, okrog Karavank? Ali po plavžih si, ali po rudnikih? Tu? Preko morja? In ni ti meja?« se je drugič in na poseben način uresničila, ki je zapela slovenska kukavica v svetovnem etru. Čez vse meje prihaja slovenska beseda, prihaja slovenska pesem že deset let do sinov in hčera, ki so morali po sili razmer v tujino.«

Slovenski radio se od vsega začetka zaveda svojih dolžnosti do njih. Šaj je že leta 1929. začel z oddajami za izseljence in so se istočasno javili odmevi iz dežel, koder biva slovenska kri. Z letom 1935. pa so se začele redne izseljenske oddaje, ki so se v tekočem letu še izpopolnile. Žal, so tehnične razmere slovenskega radia še takšne, da kukavičev glas ne prodre še tako daleč, kot bi si mi vsi skupaj želeli. Upajmo, da bomo v doglednem času dosegli tisto tehnično stopnjo, ki slovenskemu radiu po njegovi legi in važnosti pripada.

Slovenski radio z veseljem pristopa med članstvo Izseljenske zbornice in želi njej in temu kongresu najlepših uspehov. Naš radio se bo tudi poslej zavedal svojega poslanstva med slovenskimi izseljenci, ostal bo še nadalje živa vez med domovino in otroki na tujem. Kot živ glasnik slovenske kulture, kot stalen dokaz slovenske tvornosti bo posredoval kakor doslej trajne vrednote, ki naj z njimi naš rod na tujem ohrani svojo narodno samobitnost, svoje srčne vezi do starega kraja, svojo vero in svoj narodni ponos!«

V imenu banovinskega sklada za podpiranje izseljencev je z vznesenimi besedami

načlašal župnik g. Finžgar, da moramo vse žrtve za naše izseljence sprejeti z ljubeznijo. Toda ne samo s srcem, tudi z denarjem jih moramo podpreti in v ta namen apelirati na državne in banovinske vire.

Predsednik Rafaelove družbe se je nato pristržno zahvalil tudi p. provincialu Hericu za vso skrb, ki jo frančiškani posvečajo našim izseljencem.

Sledilo je poglavje o slovenskem katoliškem tisku, katerega neprecenljivi pomen za reševanje našega izseljenskega vprašanja in ohranitev našega življa v tujini je prišel na kongresu do svojega polnega izraza.

Dolgi vrsti govornikov so se nato pridružili še predsednik Prosvetne zvez dr. Lukman, predsednik županske zveze Nande Novak, zastopnik Kluba koroških Slovencev g. Uršič, ki je izpregovoril nekaj trpkih besed o raznarodovanju koroških Slovencev in naglašal potrebo čim tnejšega sodelovanja emigrantskih društev z Rafaelovo družbo, dalje predsednik Sedeeve družine dr. Česnik, v imenu društva Branibor g. Iskra, kot zastopnica mednarodne krščanske zveze za socialna vprašanja gđc. Pajmanova, za slovenske denarne zavode pa dr. Pretnar, ki je obširno razpravljal o odloku finančnega ministrstva, s katerim so bile našim izseljencem vloge v tuji valuti kratko in malo zaplenjene ter jim izplačane po prisilnem tečaju, ki je mnogo nižji kot prosti tečaj. S tem so bili izseljenci hudo prizadeti. Predložil je primerno resolucijo na kraljevsko vlado, ki se glasi:

»V interesu naših izseljencev, ki so storiili toliko za gospodarski napredek Slovenije in vse države, prosimo kraljevsko vlado, da poskrbi:

1. da se izvajajo **devizni predpisi** nasproti našim izseljencem **kar najliberalneje**;

2. da se dovoli našim izseljencem, ki se vračajo domov, **nostrifikacija** jugoslovanskih državnih obveznic, glasečih se na tujo valuto;

3. da se našim **denarnim zavodom** vseh vrst (bankam, hranilnicam in posojilnicam) dajo na razpolago potrebna **denarna sredstva** za njihovo normalno poslovanje, zlasti tudi za neomejena izplačila vlog naših izseljencev, da se s tem povrne zaupanje v naše denarne zavode in omogoči njihovo uspešno delovanje v korist našega zasebnega in javnega gospodarstva, s tem pa olajša tudi položaj naših izseljencev.

Zborovalcem se je medtem pridružil tudi minister dr. Kulovec, ki je v daljšem govoru podal nekaj smernic za bodoče delo Rafaelove družbe. Opozarjal je na krasne organizacije v Nemčiji, kjer duhovniki vedno skrbijo tudi za svoje ljudi v inozemstvu in za njihovo narodno in materialno korist.

O izkoriščanju slovenskih rudarjev v nekaterih srbskih rudnikih je spregovoril nekaj trdih besed konz. svetnik Kalan, dotaknil pa se je tudi trpke usode naših koroških Slovencev, ki so povsem brezpravni, in se zavzemal za to, da bi temu zatiranju napravili konec z enakimi sredstvi, ki jih imamo na razpolago.

Za Zvezo jugoslovanskih društev v severni Franciji se je priglasil k besedi slovenski rudar g. Gregorič s prošnjo, naj bi se jugoslovanska vlada čimprej zavzela za tako

imenovane delavske konvencije, zaradi katerih je naše izseljenstvo že mnogo trpelo.

Tajnik Rafaelove družbe g. Premrov je nato prebral brzojavne čestitke, odposlane s kongresa Nj. Vel. kralju Petru II., kraljici Mariji, Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu, ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću, notranjemu ministru dr. Korošcu, ministru dr. Kreku, banu dr. Natlačenu, ministru za socialno politiko dr. Cvetkoviću, škofoma dr. Rožmanu in dr. Tomažiču, nadškofu dr. Ujčiču in škofu dr. Pušiču. Pismo pa se je Rafaelova družba zahvalila za poslano čestitko gen. konzulu g. dr. S. Miličiču v Rotterdamu, šefu dr. Fedorju Aranickiju v Beogradu in še vsem tistim, ki so se spomnili Rafaelove družbe ob 10 letnem jubileju.

V imenu slovenskih izseljencev na Nemškem je imel daljši nagovor g. Lindič.

Ustanovitev Izseljenske zbornice

Predsednik p. Kazimir Zakrajšek je nato prebral pravilnik Izseljenske zbornice in vsako točko izpopolnil s podrobno razlago. Predlagal je, naj bi bila danes dolžnost zborovalcev, da izvolijo petčlanski odbor, ki bo nekaj mesecev podrobno proučeval načrt bodoče izseljenske zbornice ter na tedenskih sejah obravnaval točko za točko. Ko bo načrt izklesan, ga bodo še enkrat predložili socialnemu ministrstvu in banovini.

Pravilnik Izseljenske zbornice

Bodočo zgradbo Izseljenske zbornice nam je v temeljnih obrisih opisal predsednik Rafaelove družbe s pravilnikom, katerega je prebral na kongresu in ki se glasi:

§ 1. Izseljenska zbornica je ustanova Družbe sv. Rafaela, ki jo je ustanovila, da pritegne k reševanju slovenskega izseljenskega vprašanja čim najširše sloje naroda tu doma in izseljencev na tujem.

§ 2. Izseljenska zbornica sestoji iz rednih in izrednih članov.

1. Redni člani Izseljenske zbornice so:

a) vsa slovenska izseljenska društva, vsi izseljenski krožki in odseki društev in šol vse Slovenije;

b) vsa društva, vse zveze, enote, združenja naših izseljencev v diaspori in na tujem brez razlike njihovega društvenega značaja;

c) vsi izseljenski duhovniki in učitelji;

d) po en zastopnik zunanjega, notranjega, trgovskega in socialnega ministrstva in kr. banske uprave v Ljubljani;

e) po en zastopnik obeh slovenskih škofij;

f) po en zastopnik vseh slovenskih obstoječih zbornic;

g) vse slovenske župnije in vsa županstva Slovenije.

2. Izredni člani izseljenske zbornice so vsi tisti strokovnjaki v raznih panogah našega narodnega življenja, ki posegajo v izseljensko vprašanje, katere Družba sv. Rafaela prosi, naj se ji pridružijo.

§ 2. Vsaka organizacija, včlanjena v Izseljenski zbornici, pošlje na zborovanja vsaj po enega delegata. Društva v diaspori in na tujem morejo pooblastiti kogarkoli tu v domovini, da jih pri zborovanjih zastopa. Dolžna pa so mu poslati pismena navodila

in poročila, v kakšnem smislu žele, da jih zastopajo. Obvestiti pa morajo o tem pismeno Rafaelovo družbo in dobiti od nje pristarek na to.

§ 4. Člane, ki se priglasijo, sprejema Družba sv. Rafaela z večino glasov.

§ 5. Člani Izseljenske zbornice imajo pravico pošiljati na vsa zborovanja svojega delegata, stavljati na zborovanjih predloge in nasvete ter zahteve od Rafaelove družbe in od zbornice pomoč in vse usluge ter posredovanja glede izseljenskega vprašanja.

§ 6. Člani Izseljenske zbornice imajo dolžnost udeležiti se po svojih delegatih vseh posvetovanj, sodelovati z Rafaelovo družbo in zbornico pri reševanju izseljenskega vprašanja in pri delu za koristi in zaščito slovenskih izseljencev ter plačevati od zbornice določeni letni prispevek.

§ 7. Predsednik, tajnik in blagajnik Rafaelove družbe so obenem tudi predsednik, tajnik in blagajnik Izseljenske zbornice.

§ 8. Zasedanje Izseljenske zbornice sklicuje predsednik Rafaelove družbe po dogovoru z odborom ali na zahtevo kr. banske uprave, in sicer vsaj enkrat na leto.

§ 9. Izseljenska zbornica se pri svojih zborovanjih posvetuje o vseh zadevah našega slovenskega izseljenstva iniciativno ali po predlogih Rafaelove družbe ali ministrstev ali banske uprave, katerim je vsekdar na razpolago kot posvetovalna ustanova v izseljenskih zadevah in katerim stavlja predloge in nasvete za izboljšanje naše državne in narodne službe ter izseljenske zakonodaje.

§ 10. Delo v Izseljenski zbornici se vrši po plenumu in stalnih odsekih, za katere imenuje Rafaelova družba referente, ki vodijo odseke. — Vsak odsek šteje toliko članov izmed rednih in izrednih članov, kolikor je držav, kjer so večje slovenske naselbine. Pri sedanjem stanju slovenskega izseljenstva bi štel vsak odsek po deset članov: za diasporo, obmejne Slovence, Nemčijo, Holandijo, Belgijo, Francijo, Egipet, Kanado, Združene države ameriške, Brazilijo in Argentino.

§ 11. Vsi odseki stalno delujejo in imajo svoje redne seje, katere sklicuje in vodi referent.

§ 12. Izseljenska zbornica voli vsako leto naslednje odseke: 1. Odsek za organizacijo zbornice, 2. verski odsek, 3. ferialni odsek, 4. kulturni odsek, 5. TORD, 6. gospodarstveni odsek, 7. nacionalni odsek, 8. šolski odsek, 9. propagandni odsek, 10. kataster in arhiv, 11. notranja kolonizacija.

§ 13. Delovanje Izseljenske zbornice se financira: a) iz članarine včlanjenih društev, občin in župnij, b) iz podpor ministrstev, kr. banske uprave in raznih zavodov, c) iz darov in volil.

Področje Izseljenske zbornice, kateri so na izseljenskem kongresu položili prvi vogelni kamen, sega po svoji zasnovi na najširša področja socialnega in kulturnega udejstvovanja za naš živelj, ki se potaplja v morju tujine. Skušala bo zaježiti rastoče zlo, ki je v zvezi z izseljevanjem, zbirala bo gradivo o naših izseljenskih pionirjih, v kolikor se že ni porazgubilo, skrbela bo za utrditev vezi med izseljenci in domovino, priskočila jim bo na pomoč kadarkoli in

kjerkoli bo treba — in bo tako naša prava narodno obrambna trdnjava za pravice in zaščito slovenskih izseljencev križem sveta.

Ob zaključku dnevnega reda je p. Kazimir Zakrajšek še enkrat odločno protestiral proti postopanju carinikov na Jesenicah in naglašal, da je takšno postopanje v škodo države. Kongres je bil nato v najlepši slogi in redu zaključen. Popoldne ob 3 pa so se delegati zbrali v mali unionski dvorani na interno posvetovanje.

Popoldansko zborovanje delegatov

Popoldanskega zborovanja, oziroma internega posvetovanja, na katerem so se pre-reševala lokalne zadeve in obravnavale razne pritožbe, se je udeležil tudi minister dr. Krek, dalje zastopnik socialnega ministra nadsvetnik dr. Barac, načelnik dr. Kosi, referent pri ministertvu g. Švajger ter delegati iz Francije, Holandije in Nemčije.

Minister dr. Krek je delegatom izrekel svoje pozdrave in jim želel, da bi odnesli s seboj v izseljenske naselbine kar najlepše spomine na domovino ter živeli v lepi slogi in ljubezni med seboj.

Popoldansko zborovanje je trajalo neprekinjeno od pol štirih do osmih zvečer, nakar so se delegati razšli z zavestjo, da je

izseljensko vprašanje stopilo v novo fazo svojega razvoja in čim plodonosnejše rešitve.

Večina izseljencev se je razkropila po vsej Sloveniji, da preživi nekaj lepih ur na domačih tleh med prijatelji in svoji.

II. slovenski izseljenski kongres zelo obžaluje, da se tako važnega kongresa ni udeležil minister za socialno politiko g. Dragiša Cvetkovič, kateremu je poverjena vsa skrb za izseljence. Prav tako pa kongres obžaluje, da je kongres potekal brez navzočnosti bana dravske banovine g. dr. M. Natlačena in šefa g. dr. Fedorja Arnickija, ki so bili uradno zadržani.

Zaradi odsotnosti omenjenih gospodov kongres ni mogel razpravljati o vseh pekočih ranah, s katerimi so pohiteli v domovino naši izseljenci s svojimi voditelji in jih želeli predložiti kongresu.

Izseljenski kongres je imel le ta pomen, da se je ustanovila »Izseljenska zbornica«, ki pa bo uspešno delovala le tedaj, če ji bo merodajna državna oblast priskočila z naveti in gmotno na pomoč.

Izseljence prosimo, naj ne pričakujejo, da bodo sedaj vse njih želje uresničene, da bo Rafaelova družba delala čudeže. Samo eno bo sad kongresa: še več bomo delali!

Žnidaršič Jože, Lens-Liévin, Francija:

Tam daleč z vami...

Z vami, dragi bratje in sestre, smo v duhu pohiteli čez drn in strn, čez tuje meje na lepo Gorenjsko, v drago domovino. Z vami združeni hočemo poromati na Brezje k Materi božji, k naši nebeški Priprošnjici, da se ji zahvalimo za vse dobrote, katerih smo bili deležni v daljnem tujem svetu. Prosimo te ponovno, vlij nam novega poguma v naša omahljiva srca, da ne omagamo, ko se vrnemo v tuji hladni svet. Daj nam, sveta Mati, da zadobimo tisto, po čemer hrepeni danes pred tvojim svetim oltarjem naše srce! Združeni z vami prepevamo pesmi, da odmeva v daljne gorenjske vrhove.

Tebi, sveta Mati, so namenjeni naši zvoki. Za nas izseljence pa je namenjena ta prošnja svete daritve, katero opravlja naš prijatelj mariborski knezoškof prevz. g. dr. Ivan Jožef Tomažič, ki je že posvetil toliko misli za dobrobit razkropljenih bratov in sester v mrzlem tujem svetu. O, če bi mogli prisostvovati tudi mi, v tujini ostali izseljenci, da bi mogli slišati zlate besede, ki naj bi vzklike v naših srcih in obrodile stoteren sad, besede, ki nam jih je govoril ljubljanski gospod škof dr. Gregorij Rožman. Da bi mogli tudi mi slišati pozdravni govor izseljencem požrtvovalnega predsednika Rafaelove družbe g. p. Kazimirja Zakrajška. Vlije naj novega poguma v srca vseh, ki ste današnji dan navzoči. Njemu naj pa da Marija z Brezij novih moči za težko izseljensko delo. Bog daj, da doseže njegovo in naše delo lepe uspehe, kateri so nam nujno potrebni na razvalinah svetovne oble.

Izrekamo vam vsem prisrčno zahvalo. Bog naj blagoslavlja vaše delo!

Izseljenci pa prosimo predstavnike naše državne oblasti kakor tudi voditelja Slovencev, notranjega ministra g. dr. Antona Korošca, da zaprosijo našo državo, da že skoro reši naša izseljenska vprašanja in zahteve, za kar ji bo vsak izseljenec hvaležen in bo ostal zvest Bogu in domovini.

Javna zahvala

Podpisana družba se javno prav iskreno zahvaljuje vsem, ki so se udeležili desetletnice Rafaelove družbe na Brezjah in II. slovenskega izseljenskega kongresa v Ljubljani in pripomogli, da so se vse slovesnosti izvršile v najlepšem redu. Imenoma se moramo prav toplo zahvaliti voditelju Slovencev, notranjemu ministru g. dr. Antonu Korošču, ki je prevzel pokroviteljstvo nad desetletnim jubilejem Rafaelove družbe in nad II. slovenskim izseljenskim kongresom ter osebno prihitel na Brezje pozdravit s toplimi besedami naše rojake iz tujine. Prav tako se g. ministru prisrčno zahvaljujemo za velikodušni dar 10.000 din, ki ga je poklonil Družbi sv. Rafaela za kritje stroškov. V zgodovini Rafaelove družbe se bo ime ministra g. dr. Antona Korošca vedno blestelo na prvem mestu.

Velika naša zahvala gre ministru g. dr. Mihi Kreku, ki ima do Družbe sv. Rafaela vedno očetovsko srce.

Prav toplo zahvalo smo dolžni ljubljanskemu nadškofu g. dr. Gregoriju Rožmanu za nepozabni cerkveni govor na Brezjah, nadškofu dr. Josipu Ujčiču za najsvetejšo daritev in mariborskemu knezoškofu g. dr. Iv. Jožefu Tomažiču za izredno naklonjenost Rafaelovi družbi.

Globoko zahvalo smo dolžni kr. banski upravi v Ljubljani in banu g. dr. Marku Natlačenu, ki je z velikodušnim darom podprl desetletni jubilej Rafaelove družbe, prav tako pa tudi gosp. pomočniku dr. St. Majenu.

Iskreno se zahvaljujemo za očetovsko naklonjenost ljubljanskemu županu g. dr. J. Adlešiču za udeležbo na kongresu in za nepozabne besede, ki jih je govoril na izseljenskem kongresu. Enako zahvalo smo dol-

žni tudi mariborskemu županu g. dr. Al. Juvanu.

Prav lepo se zahvaljujemo nadsvetniku g. dr. Baracu, šefu socialnega oddelka kr. banske uprave v Ljubljani g. dr. Antonu Kosiju, okrajnemu načelniku g. dr. Vrečarju, našim izseljenskim duhovnikom in učiteljem, vsem izseljencem in izseljenkam, vsem gg. župnikom in županom, zlasti pa se toplo zahvaljujemo očetom frančiškonom na Brezjah, ki so pomagali Rafaelovi družbi, da se je njen desetletni jubilej tako veličastno proslavil.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat: Bog plačaj! Rafaelova družba v Ljubljani.

Radio Ljubljana in izseljensko vprašanje

Radio Ljubljana je prvi v državi doumel veliko važnost in pomembnost izseljenskega problema za našo kri v tujini in za narod tu doma, zato je prošnji Rafaelove družbe v Ljubljani prav rad ugodil in ji dal priliko s pomočjo radia buditi in opominjati najširje plasti našega naroda na dolžnosti do naših izseljencev. Vsak drugi petek ob 19.50 bodo v Radio Ljubljana desetminutna propagandna izseljenska predavanja, ki bodo v prvi vrsti namenjena domovini. Do sedaj so bila že naslednja predavanja:

1. Izseljensko vprašanje in naši izseljenci.
2. Šolsko vprašanje naše mladine v Nemčiji.
3. Farne šole med našimi rojaki v USA.
4. † nadškof dr. Jeglič in naši izseljenci.
5. Izseljensko časopisje.
6. Ustanovitev izselj. zbornice v Ljubljani.

7. Srečanja z izseljenci.

8. Razstava izseljenskega tiska na vele-sejmu v Ljubljani.

Prihodnja predavanja bodo:

24. septembra: Izseljensko vprašanje in naše šole.

8. oktobra: Koliko store drugi narodi za svoje rojake v tujini.

22. oktobra: Sodelovanje z izseljensko zbornico.

5. novembra: Odseki pri izseljenski zbornici.

19. novembra: Naša mladina in izseljenci.

3. decembra: O pomenu izseljenske nedelje.

17. decembra: Božič in naši izseljenci.

31. decembra: Pogled na letoletno delo Rafaelove družbe.

Prof. Leop. Stanek, Ljubljana:

Srečanja z izseljenci

Obiski slovenskih izseljencev v domovino so za letos najbrž zaključeni. Izseljenci so kakor ptice selivke: čez toplo poletje priletijo, poiščejo svoj rodni krov, se ogrejejo v ljubezni, nato pa se vračajo v tujino, ki jim je postala druga mati. Kako so prihajali naši bratje in sestre k nam na obisk? Najprej smo v začetku poletja pozdravili nekaj skupin izseljencev iz Severne Amerike, sedaj v avgustu pa so prišli slovenski izseljenci iz Evrope. Prva je dospela večja skupina iz Nemčije, okrog 500 naših ljudi, nato iz Holandije in Belgije skupno kakih 120 in nazadnje nad 500 izseljencev iz Francije. Skupno gotovo čez 1000 naših ljudi. Amerikanci so se deloma že vrnili, Slovenci, raztreseni po zapadni Evropi, pa so se te dni vrnili. — Kakšna sta zunanji obraz in notranja podoba slovenskega izseljenca-mučenca, bi si človek najrajši zastavil vprašanje. Človek, ki se je te dni udeleževal prihodov izseljencev ter skušal s njimi stopiti v stike, je pač dobil vsaj bežen vpogled v trpljenje slovenskih mučencev, ki se pehajo po svetu za košček boljšega kruha.

Naši Amerikanci so sicer socialno že dokaj dobro zavarovani, a moramo upoštevati, da je slovensko izseljensko v Ameriki eno izmed najstarejših, da spada torej še v tiste dobre čase, drugič pa oni, ki so revni, na tako daljno pot v domovino sploh niso šli. A slovenski Amerikanci, kakor se s ponosom radi imenujejo, bolehalo na drugi bolezni. Izvedenec v izseljenskem vprašanju jih je v narodnostnem oziru nazval kar »moriturici«. Dodal je žalostno izjavo, da bodo Slovenci v Ameriki že v nekaj letih zapadli narodnostni smrti. Kaj bo z našo mladino v Ameriki? Kdo se še spominja prihoda Amerikancev pred dobrima dvema mesecema, ko je domovino nagovorila mlada, v Ameriki rojena Slovenka? Komu ob tistem nagovoru v težki, angleško zveneči izgovorjavi, vest ni bila težka, ker se premalo ali nič ne zanima za brate in sestre v tujini. Kdo je takrat mogel mirno reči, da je storil svojo narodno in krščansko-bratsko dolžnost? Nismo tako skeptični, kakor tisti strokovnjak, saj upamo, da bodo slovenski duhovniki, posebno frančiškani, potem slovenski izseljenski in naši domači časopisi ter vsi izseljenski kulturni delavci storili vse, da se grozna prerokba nikoli ne bo uresničila. Mi v domovini, ki smo začutili dih in strahoto te smrti, pa prisegamo, predvsem mladina, da bomo pomagali rešiti za vsako ceno slovenski življenj v Ameriki. Slišali smo na II. izseljenskem kongresu, koliko so Slovenci storili za dobrobit ameriških držav na gospodarskem, kulturnem in celo političnem polju. Treba bo torej zahtevati od teh držav, da nam to povrnejo s tem, da bodo nudile našim izseljencem sredstva in svobodo, ki jo potrebujejo izseljenci za uspešen, neoviran razvoj na verskem in narodnem področju.

Tudi izseljencem v Nemčiji je v socialnem oziru še dokaj dobro. Težave pa so z versko vzgojo, nimajo namreč nobenega slovenskega dušnega pastirja. Tudi jezikovno mladina v Nemčiji mnogo trpi. Je še

pač v onih ljudeh, ki so se pred leti preselili v Nemčijo, dosti stare mentalitete o manjvrednosti slovenskega jezika in naroda. Obiskovalci naših izseljencev najdejo po njihovih stanovanjih še mnogo dokazov ter suženjske miselnosti in poveličevanja nemštva, Habsburžanov itd. Naši izseljenski učitelji se res trudijo z vsemi silami, a če je otrok skoro ves dan v nemški družbi in to celo pri svojih starših, je uspeh slovenskega učitelja pač zelo ogrožen.

Slovenci v Holandiji in Belgiji se dobro držijo. Zahvala za to gre slovenskim izseljenskim oziroma holandskim duhovnikom in učiteljem, mnogo pa tudi demokratičnemu pojmovanju narodnostnega vprašanja pri vladah teh dveh držav. Saj imamo že holandske inteligente, ki se z ljubeznijo posvečajo studiju slovenščine in razmer v Sloveniji. Naj omenim tu le patra Teotima in višjega uradnika Woutersa.

Slovenci v Franciji so dušnopastirsko dobro oskrbljeni. Tudi jezikovno niso v toliki nevarnosti, kakor drugod, saj je romanski jezik našim preprostim ljudem mnogo bolj oddaljen kot n. pr. nemščina. Seveda pa je položaj mladine prav za prav povsod enak. Spomnite se samo nagovora, ki ga je imel na Brezjah zastopnik sloven-

ske mladine v Franciji, 15letni dečko Gregorčič. Z zanosom, ki ga daje samo življenjska zrelost in preizkušnja v trpljenju, je povedal vladnim in cerkvenim zastopnikom ter vsemu slovenskemu ljudstvu, kaj je največja bol otrok, rojenih v tujini: da nimajo dovolj ljudi, ki bi jim nudili slovensko šolo. Resnično, menda ga ni bilo očesa, ki bi se ob tem ne rosilo. A to še ni dovolj. Pomagati bo treba! In dalje, kaj je povedal zastopnik rudarskega društva iz Severne Francije v unionski dvorani pred zborom delegatov številnih organizacij iz vse Slovenije? V svojem poročilu, ki govori o velikem trpljenju delavcev, nas je zopet najbolj presunil klic izseljenske mladine. Mladina sprašuje svoje očete in matere: »Kje so tiste gore in livade, o katerih mi govorita, o katerih poje tudi vajina pesem, ki je sicer tako redka in žalostna? Radi bi videli svojo pravo domovino! Komu ni bilo težko pri duši ob tej prošnji? Kar priznajmo si, da premalo mislimo, kako bi ji ustregli.

Kakšna so bila torej naša srečanja z izseljenci? Naši bratje in sestre so nam podali roke, ki so bile trudne in z žulji odete, a v očeh jim je gorel sij veselega pričakovanja. Njihova beseda je bila okorna, še vsa zavita v čar domačega narečja, a za njo si čutil toplo in dobro srce.

Videli smo jih, o katerih smo pregrešno sodili, da so ves verski čut spremenili v borbo za pravico in razredni boj, videli smo jih, kako so na Brezjah pred Marijo popadali na kolena, priznali v njej močno zaščitnico pravice, odkrito dajali zahvalo za dobrote in prosili novih moči. Videli smo one, o katerih smo mislili, da se sramujejo materinega jezika in svojega majhnega naroda, kako so z očmi in srcem poljubljali majhno, a lepo slovensko zemljo. Videli smo jih, kako so se radostili svojih mater, očetov, sestra, bratov in nevest, ki so jih prišli pozdravit na obmejno postajo. Vedeli smo takrat, da je to malo močnejša vez, kot pa samo pripravljenost izseljencev, da podpirajo naše zadolžene domove. Je to namreč še živa slovenska zavest! Videli smo one, ki smo jih obsojali, da so sovražni naši novi jugoslovanski državi, kako so se pripeljali z državno zastavo na svojih vozovih. Z veseljem so pozdravljali vladne zastopnike in v navdušenju vzklikali državi. Videli smo, kako se srčno veselijo, ker se skušajo pri nas razmere na vsak način dobro urediti.

Slovenski izseljenci so nam bili hvaležni za pozornost, ki smo jim jo izkazali pri prihodu in kratkem srečanju. Veselilo jih je, da se je vsa hiša vradostila ob vrnitvi izgubljenih in zopet najdenih sinov. Sami si moramo priznati, da vsi med nami niso tako čutili. Silno neprijetno je, če se na meji nekateri merodajni ne zavedajo izjemnosti primera, ko prihajajo naši bratje in sestre na obisk. Morali bi biti pač bolj uvidetni in širokosrčni in ne nuditi onim, ki pričakujejo toplega objema, hladne roke, ter tako kvariti ugleda države.

Izseljenci naj nam oprostite to nerodnost! Za dneve, ki so jih prebili med nami, smo jim želeli mnogo prijetnega oddiha na rodni zemlji. Okrepili so se s slovensko ljubeznijo za nov življenjski napor v mrzli tujini!

Jakob Žvan:

Materino pismo

Dragi Janez!

Tri leta je danes odkar te ne vidijo moje oči. Ne morem prešteti prečutih noči, ki sem jih za té prebedela, za té v skrbeh prebolela. Tri leta... Takrat je na polju ajda cvetela. Še veš, kako je medeno dehtela. Ko hodil pod Breg si otavo kositi? In tisto jesén — bil je dan meglen — sem z bolnin te srcem do križa spremila. S solzami v očeh te vroče prosila: Če moraš, o sinko, če moraš na tuje, po tebi bo materi tvoji najhuje. Nikar ne pozabi, kar sem te učila, za tvojo bom srečo vsak dan molila.

Tri leta te ni.

Zdaj zopet v polju ajda zori. Tvoj oče — star in izmučen — pod tepko pred hišo — ves sključen — kleplje kosó za Anko, za sestro tvojo. Zdaj ona pod Bregom otavo kosi, kar tebe več ni... Kako je s teboj, sin moj, tam v daljni Kanadi? Oče in jaz in Anka bi radi, da vrnil domov bi se do pomladi. Od leta do leta starost, nahuha bolj täre očeta. In jaz? Brez Anke ne morem vdeti niti šivanke. Záte sva, Janez, z očetom trpela, v tebi vsó radost in nado imela. S trdimi žulji sva dom ti zgradila, s srčno krvjo sva ga posvetila. Ni velik, a naš je domek preljudi, ljubezni do njega nikar ne izgubi! Pridi, da mirno bom mogla spet spatí, tvoja v skrbeh izmučena mati!

Carinarnica na Jesenicah in naši izseljenci

Marija Brenčič:

Tamkaj pod poljem...

Ob priliki izseljenskega kongresa v Ljubljani, ki je bil združen s prireditvami na Brezjah in katerega so se udeležili naši izseljenci onstran meje, moramo obstati ob nezasišanem dogodku, ki je napravil porazen vtis tako na izseljence kakor na vso slovensko javnost.

Vso hvalo zaslužijo železniške in policijske oblasti, ki so z vso pozornostjo pripomogle Jeseničanom, da dostojno sprejmejo svoje brate z bratskimi čustvi ob prihodu na njih rodno zemljo. Toda zgodilo se je nekaj, ob čemer smo se zdržnili in nismo pričakovali danes, da bo brat pokazal bratu, da mu ni do njegovih čustev, še manj pa do ljubezni do skupne domovine. Ti »gostoljubni« bratje so bili cariniki, ki so po »naredbi« dežurnega uradnika Živkoviča obkolili vlak in zabranili pristop zastopnikom oblasti in ljudstvu, da jim izročijo pozdrave domovine.

Imeli smo vtis, da je bilo to namenoma vprizorjeno, kar potrjuje tudi dejstvo, da se kaj ta-

kega ne godi niti tujcem, katerim je dan za dnevni carinski postopek z vso obzirnostjo olajšan. Človek, ki je dal povod tej narodni sramoti, gotovo ne ve, kakšna je dolžnost brata nasproti bratu in mu je plemenitost medsebojne ljubezni tuja. Drugače si tega postopka razložiti ne moremo. Gotovo je, da je zelo razburil naše izseljence in jim zagrenil vse bivanje v domovini.

Rafaelova družba je takoj po izseljenskem kongresu poslala upravitelju glavne carinarnice v Ljubljani pismo, v katerem odločno protestira proti silno neelojalnim postopanjem carinarnice na Jesenicah z odborom, ki je želel sprejeti dne 22. avgusta pri vstopu v domovino naše izseljence iz Francije.

Na omenjeno protestno pismo je podpisana družba dobila od carinarnice z Jesenic tak odgovor, da nam ni zadovoljiv. Družba upa, da se kaj takega ne bo več zgodilo.

Rafaelova družba.

Tamkaj pod poljem dviga se griček: biserček v kroni naše doline. Nanj imam jaz najlepše spomine — kakor na rodno gnezdece ptiček.

Z materjo vedno tja sva hodila, ko ob večerih ave so peli farni zvonovi: a sabo sva vzeli rože, da znamenje sva okrasili,

ki na pobočju grička samuje. Zunaj zelen bršljin ga ovija, v njem je prelepa luška Marija: našo vasico zlega varuje.

In za kapelo rastejo breze — vresje rdeče okrog se razcvita. Bora visoka znamenje krasita: viteza mrka na kraju te steze.

Neki večer sva zraven kapele tiho obstali, zrlji v doline: vse obsijane od mesečine v dolu so sanjale hišice bele.

Svet je objela mehka tišina. Mati me je za roko prijala, rahlo beseda ji je vzdrhtela, ko mi je rekla: »Glej — domovina!

Vtisi v spomin si hribe zelene, vas in dolino! Kada, izvabi svet te na tuje — o, ne pozabi tihe kapele, grička in — mene!

Snoči, ko nisem mogla zaspati, mislila sem na tiste sprehode: kdo zdaj okrasil znamenje bode? Vedno spominjam nanj se, o mati!

Visok in redek obisk

V avgustu se je mudil v Sloveniji gosp. Branko Rubeša, jugoslovanski konzul v Rosario v Argentini. Po dolgih letih je zopet obiskal svojo domovino in je pri tej priložnosti obvestil naše oblasti o položaju naših izseljencev, ki prebivajo na njegovem konzularnem področju. Po rodu Istran, se je zgodaj izselil v Argentino, kjer je prišel do zelo uglednega položaja, ki mu je tudi omogočil, da je nesebično vložil mnogo truda in premoženja v organizacijo slovenskih in hrvatskih izseljencev, ki so se trumoma začeli priseljevati v Argentino. Go-

spod Rubeša je slovenske matere sin, govori gladko slovensko in so mu razmere v Sloveniji do natančnosti poznane. Prepotoval je Slovenijo od enega konca do drugega in je dvakrat počastil s svojim obiskom tudi Rafaelovo družbo. G. konzulu Rubešu, ki odhaja nazaj v Argentino, želimo srečno potovanje. Izročamo mu s seboj tudi prisrčne pozdrave domovine tisočim naših izseljencev in ga prosimo, da bi bil na odmerjenem mu konzularnem področju varuh naše krvi in naše omike, ki jima je sam ostal tako globoko zvest v tujini.

Jakob Žvan:

Izseljenec Marko

I.

Zareber je majhna vas, potisnjena v okvir gozdnatega gričevja. Kakih petnajst hiš je raztresenih po ozki dolini. Cerkev stoji na samem, kakor da jo je bil nekdo tja skrivaj postavil, hoteč z njo iznenaditi dobre Zareberčane. Zraven cerkve je župnišče, za župniščem šola. Pet domačij je zgnetenih na kup pod hribom. Zakriva jih drevje, da se streh ne razloči, dokler ne prideš čisto zraven. Trikrat na dan lahko slučajni popotnik, ki zaide proti Zarebri, po dimu ugane, da so tam človeška bivališča.

Pet domačij, pet gruntarjev se je vgnezdilo pod hribom. Najtrdnější med njimi je Smokar. Samo njegova hiša je pokrita z opeko. Vse druge imajo slamnato streho. Cerkev, župnišče in šola ne štejejo zraven.

Pri Smokarju so imeli svatbo. Veselo in hrupno svatbo, kakršnih je zdaj malo po deželi. Smokar je gospodar starega kova. »Če je svatba, bodi svatba kakor se spodobi! Naj ljudje vedo, da se ne ženi berač! Dva sina imam, starejši je prvi na vrsti in nočem, da bi se reško: Smokarju je suša zadržana mošnjček!« Tako je uveljavljal Smokar svojo voljo in bahatost, ko je žena stokala in računala, koliko bo Markova ženitev stala.

Par pitanih volov in štiri zvrhane voze drv je moral Smokar kar neutegoma spraviti v prodaj, da svatom res ni manjkalo ničesar.

Tri dni in tri noči je vlekel godec Miha harmoniko pri Smokarju. Tretji dan so bili njeni glasovi že močno negotovi, neubrani, izmučeni, hripavi. Naposled so utihnili. Neprispani svatje so se razšli, večinoma kar brez slovesa. Ženin

Marko in nevesta Julka sta se že proti jutru drugega dne umaknila, le starega je zmoglo šele tretji večer. Zleknil se je po klopi ob peči in zaspal.

Po dolini je bilo natlačeno tisto jutro toliko megle, da je godec Miha zgrešil dvoje brvi, ko se je opotekal domov, in dvakrat telebnil v plitvi potok pod vasjo.

II.

»Torej, Marko, zdaj pa v božjem imenu začni in pokaži, kako znaš gospodariti!« je spodbujal Smokar svojega sina.

»Ali ne bi bilo bolje, oče, da bi kar tam poprijel, kjer ste vi nehali?«

»Kako nehal? Kdo nehal? Tisto pa ne, Marko! Prav nič me ni volja, da bi šel v zapeček. Prosenovo posestvo sem ti namenil, še preden je prišlo na boben. Dobregra pol grunta je, lahko bosta živela z ženo. Seveda, rok ne bosta smela križem držati. Tudi zemlja hoče biti postrežena, če hočeš imeti kaj od nje. Tako delaj, kakor si mene videl! Moj Bog, zdaj si oženjen, pa te moram še vedno učiti! Nejevoljno se je narmrdnil stari. Marko je to prezel, potegnil z dlanjo čez čelo in nadaljeval:

»Bojim se, oče, da na Prosenovi zemlji ne bo sreče!«

»Na Prosenovi? Ho-ho-ho! Na Prosenovi ne, prav praviš! Prosen je svojo srečo v lastno zemljo pokopal, pošteno jo je zamočil in poteptal. Da se je strdila kakor cement. Poskusi to srečo izkopati! Če boš znal lepo ravnati z njo, boš videl, da ti bo hvaležna!«

»S tujo srečo se ne bom okoriščeval, oče!«

»Bedak! Tvoja je zemlja, Prosenova ni več!«

»Vdova in otroci so še. In zdaj stradajo!«

»Mevža si, Marko! Tega si se nalezal od Julke. Alj bosta vidva skrbela za tuje otroke? Tudi

za moje niso drugi skrbeli. Vsak zase, Bog za vse! Ali sem jaz kriv, če je bil rajni Prosen lahkoživec? Glej ga!«

»Posojali ste mu, čeprav ste vedeli, da je pijanec in kvartopirec. Smiliti bi se vam bila morala njegova družina!«

»Kaj ti veš! Morda sem mu pa ravno zato dal, ker so se mi smilili njegova žena in otroci. Sicer pa, — kako si pameten — če bi mu ne bil dal denarja jaz, bi mu ga posojal kdo drug, in danes bi ne bil ti gospodar na Prosenovem. Tudi v modrosti bi me lahko posnemal, Marko!«

»Ali modrost ne sme poznati srca, oče?«

»Najprej je pamet, potem denar, nato zopet pamet, potem šele srce. Kdo pa ima danes srce? Kvečjemu tisti, ki nič drugega nimajo. — A zdaj povej, kaj prav za prav hočeš!«

»Julka pravi, da bi hišo do tal podrli in sezidali novo. Streha je vsa preperela, v zidovju špranje, da bi ponekod lahko roko pomolil skozi, po kotih vlažno, okna majhna, da je opoldne mračno v izbi, in še marsikaj. V takem ne moreva živeti.«

»Prav! Naredi, kakor ti bolje kaže!«

»Treba bi bilo takoj začeti, oče!«

»Pa začni! Ali ti kdo brani?«

»Stroški bodo, oče!«

»Verjamem!«

»Pa denarja ni!«

»Kar Julkino doto načni! Ha-ha-ha! O, saj sem vedel! Hotel si imeti tako, ki ima lepe oči in drugega nič, zdaj jo pa imaš! Se je boš že nagledal, ha-ha-ha-ha! Srce, srce, kaj ne? Čedna stvarca je srce! Ko pa pride takole, moraš vendarle uvideti, da brez pameti in denarja ne moreš zidati nove hiše.«

»Oče, če je tako, si bom pomagal sam!«

»Kar daj! Bom vsaj videl, če znaš delati čudeže. Sto tisočakov, težko prigaranih, stokrat obrnjenih, sem vtaknil v Prosenovo bajto in v

Predavanje holandskega časnika Woutersa

S skupino naših izseljencev na Holandskem, ki so obiskali domovino, je prišel tudi velik prijatelj našega naroda, holandski častnik in folklorist g. Wouters. Prišel je v Slovenijo z namenom, da se поблиže seznanji z razmerami pri nas in našimi naravnimi lepotami. Svoje vtise in izsledke bo po vrnitvi v svojo domovino opisal v holandskih listih.

28. avgusta zvečer ob 8 je g. Wouters priredil pod okriljem Rafaelove družbe v franciškanski dvorani zanimivo predavanje o nastanku in pridobivanju črnega diamanta — premoga — globoko pod zemljo.

Uvodoma je v imenu Rafaelove družbe pozdravil predavatelja g. Miklavčič in pojasnil, da je g. Wouters sam višji funkcionar pri nizozemskem državnem rudniku in Heerlenu ter da kot izborni lingvist nadzoruje poslovanje trgovskega oddelka z inozemstvom, obenem pa je po svojem zasebnem zanimanju znamenit folklorist ter se zanima zlasti za slovsanske in posebej še za slovsanske delavce v svojem področju. Letos ga je pot pripeljala v Slovenijo, kjer si je ogledal predvsem lepo Gorenjsko in že pripravlja predavanje o njenih zanimivostih in o slovsanskih narodnih nošah. Naših izseljencev je v Holandiji okoli 3000 in se jim razmeroma dobro godi. Gosp. Wouters se udeležuje med njimi predvsem na kulturnem polju ter organizira razne prosvetne, pevске in slične prireditve, nastope narodnih noš, narodne plese itd.

Predavatelj je nato v svojem govoru poudarjal, da imamo v svojih ljudeh na Holandskem odlične propagatorje za lepoto naše države, h katerim je prišel tudi g. Petra Golobiča, predsednika Jugoslovsanske

katoliške esperantske zveze, ki je nedavno potoval po Holandiji. Nato je v slikah in besedah opisal delovanje državnih cehov v Holandiji, pri katerih je zaposlenih 31.249 delavcev. Skioptične slike so nam nazorno pokazale, kako nastaja in se razvija premog in kako ga rudarji v večni življenjski nevarnosti kopljejo in spravljajo iz črnega dna na beli dan. Strokovno razlago k posameznim slikam, ki so nam kazale najmodernejše rudniške naprave in stroje, je podal v slovsanskem jeziku g. inž. Žumer.

Predavatelj g. Wouters je žel za svoja izvajanja topel aplavz. g. Miklavčič pa se mu je na koncu še posebej zahvalil in izrazil željo, da bi čimprej imeli spet priliko tega iskrenega prijatelja našega naroda pozdraviti v svoji sredi.

»Kaj bo z vami, vi mejniki štirje, Celovec, Maribor, Gorica, Trst?«

O. Zupančič.

Izseljenski tisk na novinarski razstavi

Na letošnjem velesejmu so naši slovsanski novinarji priredili tudi veliko novinarsko razstavo v proslavo 140 letnice prvega slovsanskega časopisa »Ljubljanskih novic«. Na tej razstavi so skušali podati kolikor mogoče natančen zgodovinski razvoj našega slovsanskega novinarstva. Hoteli so k tej razstavi pritegniti tudi naše inozemsko novinarstvo, da bi sodelovalo in pomagalo to razstavo tudi glede inozemskega časopisja

izpopolniti. Radovedni smo bili zlasti na ta oddelek in smo hiteli že takoj prvi dan na velesejm. Razstava je bila v celoti skrajno zanimiva in posrečena. Toda naše inozemsko časopisje nas je pa razočaralo. Mislili in pričakovali smo, da bodo inozemski, zlasti ameriški novinarji poskrbeli, da bo njih časopisje častno zastopano. Pričakovali smo, da bo vsaj majhen oddelek na tej razstavi posvečen samo temu časopisju. Saj je vendar tako svojsko, njegov razvoj tako edinstven, pa tudi njegovo kulturno delo tako ogromno, težave, s katerimi se je moralo in mora še boriti, tako ogromne, pa tudi njegove zasluge za naš narod tako velike, da bi bila njihova dolžnost za to poskrbeti. Nekaj sto dolarjev, pa bi se bili narodu doma predstavili na dostojen način in s tem zbudilo spoštovanje in hvaležnost. Glasila raznih jednot bi to posebno lahko storila, če bi vsaka žrtvovala sto dolarjev, kar zanje ni tako mnogo. Obenem bi pa te milijonske organizacije narodu tu doma pokazale svoje ogromno delo, ki ga vrše.

Pa nič!

»Umirajoči vas pozdravljamo!« se nam je zdelo, da smo čuli krik iz te praznine.

»Umiramo za narod, kako naj še čutimo z narodom?«

Žalostno!

Vprašamo pa: Irci, Nemci, Poljaki, Čehi, Italijani so tudi v tujini. Tudi umirajo. Pa, ali so v tretjem, četrtem rodu res že mrtvi za narod doma? Kar vprašajte jih! Ali se ameriški Irec, katerega pradedje so prišli v Ameriko pred sto ali še več leti, ne čuti več Irec? In enako drugi. Slovenci ste šele prvi rod, pa...?

Kdo in kaj je krivo temu? Karkoli in kdorkoli, mi to samo zabeležimo in obzalujejo!

tisto, kar se je drži. Pa reci, če moreš, da nisem bil radodaren, ko sem ti namenil tako doto! Brata in štiri sestre še imaš. Ko bom njim odšel njihov del, te bodo po pravici zavidali. Hvaležen bodi in ne skušaj prikrajševati svojega brata in sester. Podpisal si, da si odpravljen.«
Močje se je Marko obrnil, stisnil ustnice in šel. Smokar je dolgo gledal za sinom, nato pa povsili glavo in se zamislil.

III.

Minilo je leto dni, odkar Marko ni več spregovoril s svojim očetom. Na tistem mestu, kjer je prej stala skromna Prosenova domačija, je bila zdaj napol dodelana stavba, zavarovana z deskami, da ni močil dež surovih, nemetanih sten. Nad odprtino, namenjeno za vrata, je prilepila lastavica svoje gnezdo in mirno, nemoteno vzgajala v njem mladi zarod.

Marko in Julka sta dobila zavetje pri Julkinih starših. Tam sta si noč in dan belila glavo, kako bosta plačala upnike in našla novo posojilo, da bi si mogla dograditi tako lepo zamisljeni dom.

In nekega dne je zaupal Marko svoji mladi ženi rešilno misel:

»V Kanado pojdem. Julka!«

Julka se je ustrašila teh besed. Poznala je Marka in vedela, da bo storil, kakor se je odločil. Solze so ji privrele iz oči in z drhtečim glasom je prosila:

»Ne hodi, Marko! Poprimi se rajši tu kakega dela! Kako bom živela sama brez tebe? Umrla bom, Marko, če pojdeš!«

»Doma ne bom iskal zasluzka, Julka! Ljudje mi že itak privošujejo, da sem se zadolžil, pa vendarle nimava hiše. Goljufali so me. Pri lesu, pri opeki, pri delavcih. V Kanadi bom v par letih toliko zaslužil, da nama vsaj prodano ne bo, na kar so upniki vknjiženi. Pametna bodi!

Drugače si ne vem pomagati!« je vztrajal Marko.

»Očetu bi privoščil besedo. Morda bi se dal vendarle omehčati.«

Trpek nasmeh je zaigral Marku okoli ust. »Moj oče je trd, Julka. Njegova ljubezen je hladen račun. Zato ne bom poskušal.«

»Prenagil si se bil, Marko. Hiša, kakršna je bila, bi se bila dala popraviti.«

»Oče je trd. Zato ne bom poskušal. Nočem, da bi mi očital, da sem te vzel brez dote.«

Julka je bolesto začutila, da je nekoliko tega očitana tudi v Markovih besedah. In spomnila se je, kako ji je bil nekoč dejal njen oče: Julka, opusti misel na Smokarjevega sina! Tam je bogatija, pri nas pa revščina. Devet vas je in razen skromnega pohištva ne boš imela ničesar za doto. Še za to se bom moral zadolžiti.«

Čevljar Opetnik, Julkin oče, se je bil že pred vojno naselil v Zarebri s svojo družino. Kupil je od stare vdove Jere bajto z dvema njivicama. Vdova si jc bila izgovorila v bajti kot do smrti, in tako se je zgnelo v pohlevni domek enajst prebivalcev. Opetnikova družina je stela že tedaj deset članov. Dan in noč je sedel Opetnik na svojem čevljarškem stolu in s trdim delom služil borni kruhek za deset lačnih žolodcev. Njegova žena, preprosta šivilja, je pono v noč šivala perilo ter računala, koliko bosta z možem utrhila na sejmovih, kamor sta odnašala vsak svoje blago na prodaj. Med vojno se je podjetna žena ukvarjala tudi s prekupčevanjem živil. Romala je iz kraja v kraj s težkim nahrbtnikom. Doma je naložila izgotovljenih srajc, predpasnikov, robecev, jopice in nogavice, vračala se je z maslom, jajci, moko, slanino, prekajenim mesom. Nakopičena živila je nato Opetnik nosil v mesto, kjer je bilo v tistih hudih časih za take reči dovolj odjemalcev in dobrih plačnikov.

Tiste čase je Opetnik postavil zraven bajte še hlev in nekega dne je zamakala v njem krava. Leto pozneje je dal popraviti še bajto. Pod dvignjeno streho je dal napraviti dve sobici, zakaj doraščajočim otrokom je postajalo v bajti preteno. A dalje Opetnik ni prišel. Z otroki so rastle tudi njegova leta. Žena se mu je v vojnih letih močno postarala in jela vedno pogosteje poboletvati. Prva leta po vojni se mu je začela družina razhajati na vse strani. Najstarejši sin Andrej se je šel učiti trgovine nekam na Gorenjsko, hči Polonca je šla služiti v mesto k neki uradniški družini, Pavla in Minka kmalu za njo. Sledil jim je Štefan, ki ga je vzel ugleden mizarški mojster v učenje. Julka je bila po starosti šesta med svojimi brati in sestrami. Bila je živahno, prikupljivo dekle, temnih las in nežne polti. Nekaj gosposkega je bilo na njej. Zato ni čuda, da se je do ušes zagledal vanjo zali Smokarjev Marko. Komaj sedemnajst let ji je bilo, ko je po Zarebri završalo, da bosta Smokarjev sin in čevljarjeva hči prav kmalu vabila v svate. Tudi Julkino srce je gorelo za Marka in njena mati je prva opazila, kako je postala njena hči zamišljena, resna in molčeča. Natihem je Opetnica iz dna materinskega srca privoščila Julki, da bi postala mlada gospodinja pri najpremožnejši hiši v vasi, toda bala se je, da bo vzrožil stari Smokar, ko bo zvedel, da se njegov sin ženi pri revnem bajtarskem dekletu. A Smokar ni vzrožil. »Kakor si boš postal, tako boš spal, to je bilo vse, kar je rekel Marko. Le ko so šli delat pisma, je Zareber osupnila, da stari Smokar ne daje grunta iz rok, marveč da odpravlja najstarejšega sina s Prosenovo domačijo, ki jo je bil kot njegov upnik kupil na javni dražbi. In spet je završalo po Zarebri. Kri Prosenovih otrok se drži te zemlje. Ne bo sreče. Oderušitvo starega lisjaka Smokarja vpije po maščevanju! (Dalje prihodnjič.)

Spor med našimi izseljenci v Nemčiji

Ravno smo poravnali srečno in z velikim trudom velik in zelo zelo škodljiv spor med našimi slovenskimi izseljenci v Franciji, ko je nastal prav enak spor z vsemi istimi vzroki, povzročitelji, začetki in istim razvojem v Nemčiji. V Franciji smo z velikim in dolgim trudom dokazali merodajnim krogom v Beogradu, da izvira ves ta spor samo iz netaktnosti in nezmožnosti vladnih zastopnikov. In res, ti so bili odstranjeni, in z istim dnem, ko so odšli, se je vselil po vseh naših slovenskih naselbinah zopet ljubi mir.

Kakor je stal spor v Franciji Družbo sv. Rafaela, kr. bansko upravo in razna ministrstva ogromno nepotrebne dela, sitnosti, ogromno papirja, tako je sedaj tudi s sporom v Nemčiji. Mesto da bi porabljali dragoceni čas, papir, denar in osebe v konstruktivne svrhe v korist naših izseljencev, ki imajo toliko potreb, pa moramo trošiti vse to za prazen nič, samo zaradi enega človeka, ki si je vbil v glavo, da hoče in mora biti diktator naših ubogih izseljencev, in radi drugega, ki hoče živeti brez dela, pri tem pa kot eksponent protikatoliških voditeljev iz domovine razbiti vse, kar je tam med našimi izseljenci še katoliškega.

Družba sv. Rafaela je ta spor proučila, preden se je opredelila in zavzela svoje stališče v tem sporu. Svoje informacije je črpala iz številnih dopisov in pism naših društev iz Nemčije. Posebno verjetnost je polagala zlasti pisnom gg. Lindiča in Vabiča, predsednika in podpredsednika Zveze društev sv. Barbare. Potem je naprosila dva duhovnika, ki sta lansko leto in letos obiskala za veliko noč vse slovenske naselbine v Nemčiji, da sta proučila ta spor na licu mesta in potem družbi poročala. Posebno važnost je pa polagala na poročilo uradnika kr. banske uprave, ki ga je na prošnjo Družbe sv. Rafaela pooblastil ban g. dr. Marko Natlačen, da je na svojem uradnem potovanju po Nemčiji proučil ta spor v njegovem imenu. Šele na podlagi tega uradnega poročila, ki se je dobesedno ujemalo z vsemi prejšnjimi poročili, si je družba slednjič ustvarila svoje mnenje, se opredelila in dobila svojo sodbo o njem ter zavzela svoje stališče, na katerem pa sedaj odločno vztraja in bo vztrajala toliko časa, da se bo spor poravnal, ki se bo pa dal, kakor francoski, poravnati samo s tem, da se odstranijo osebe, ki so ga zakrivila.

Danes po II. izseljenskem kongresu, kjer so se pri posebni anketi, ki je trajala skoraj štiri ure, slišala vsa mnenja obeh strank tega spora, moramo z mirnim srcem ugotoviti samo eno, da je sedaj dokazano, da je Družba sv. Rafaela gledala na ta spor popolnoma pravilno in da je bilo njeno stališče popolnoma pravo, katero je zavzela.

Za tiste, ki tega spora ne poznajo, naj ga tu nekoliko pojasnimo.

V kratkih obrisih moramo poseči v njegov razplet in njegove vzroke nazaj od začetka do sedanjega popolnoma nevzdržnega stanja, ki kriči po takojšnji rešitvi, ako nočemo, da bo rodil prokletstvo, ki se ne bo dalo tako kmalu ali nikoli več popraviti.

V glavnem ga moramo razdeliti v štiri dobe: 1. v zlato dobo mirnega razvoja in krepkega složnega dela, 2. v dobo nastopa nekega Bolhe, eksponenta najprej Žerjavovega režima in pozneje vseh drugih protikatoliških voditeljev v

domovini, 3. v dobo avstrijske zajednice »Interessengemeinschaft«, 4. v dobo po prihodu gosp. Pantiča v Nemčijo.

Zlata doba miru in sloge.

1. Prva doba je bila zlata doba miru in sloge in lepega dela za skupne koristi vseh slovenskih izseljencev. Nemški duhovniki so se zavzeli za naše ljudi in jim začeli ustanavljati razna cerkvena društva sv. Barbare. Za vsako veliko noč so jim dobili iz domovine slovenskih duhovnikov, ki so obiskali vse naselbine in jih duhovno in narodno pokrepčali. Dva izmed teh nemških duhovnikov sta prišla celo sem v domovino, da sta se naučila našega jezika, da sta spoznala narod, njegove običaje in navade, da sta potem toliko uspešneje lahko delovala med njimi. Obiskal jih je tudi dr. Krek in pozneje tudi pokojni nadškof dr. Jeglič. Pozneje je prišel med nje g. svetnik Kalan in razvil živahno delovanje. Pravila njih društev so bila zvečine seveda strogo verska, ker so bila tudi društva taka. Dasi pa so bila ta društva strogo katoliška in so jih vodili nemški duhovniki, je pa nepobitna resnica, da se je v teh društvih gojil močan narodni duh in v povojnih letih tudi jugoslovanski državni duh. Naši rojaki so videli to ljubečo skrb nemških duhovnikov, zlasti svojega voditelja g. Tensunderna, in so jim bili hvaležni. Njih dopisi cele one dobe po vseh listih v domovini dihaajo nežno hvaležnost naših ljudi do teh svojih dobrotnikov. In to po pravici. Nikjer drugje v nobeni drugi državi se domača duhovščina ni toliko zavzela za naše ljudi, zanje tako požrtvovalno in nesebično delala, kakor ravno vestfalska. Da so pa morali Slovence voditi samo nemški duhovniki, izvzemši ona leta, ko je bil tam g. Kalan, je naravno. Katoličan potrebuje duhovnika, ko se rodi, ko se poroči, ko je bolan, ko umrje, potrebuje ga vsako nedeljo za službo božjo, potrebuje ga za sv. zakramente, zlasti za spoved, potrebuje ga stalno za svetovaleca in varuha. In ker jim domovina ni poslala tja slovenske duhovščine, je bil naš Slovenec v Nemčiji primoran obrniti se na nemške duhovnike, razen seveda tistih, ki so odpadli od vere. To je bila zares zlata doba bratskega sožitja, složnega in lepega dela, pa tudi krepkega napredka naših izseljencev v Nemčiji.

Doba prepira in razdora

2. Tej zlati dobi je sledila doba sejanja prvih kali prepira in razdora. Žerjavova vlada je najela v Nemčiji nekega rudarja za bogato plačo mesečnih 400 RM (8000 din), da je postal njen eksponent in napovedal boj vsemu, kar je bilo katoliškega. Začel je z ustanavljanjem tako zvanih »narodnih« društev. Za tako bogato plačo je to lahko delal, ker je pomagala pijača in podpora. Naselbine, prej edine in složne, so se začele cepiti in deliti v »stranke«, v narodne in katoliške. Že g. Kalan je doživel ta razkroj in mu je ta rudar povzročil marsikako grenko uro in marsikavo težavo. Pod krinko narodnosti se je sejalo sovraštvo do vsega, kar je v zvezi z vero in cerkvijo. Vendar pa hodi povedano v čast vsem katoliškim društvom in tudi njih voditeljem gg. Lindiču in Vabiču, da so se krepko držali in junško odbijali te prve napade na svoje trdnjave in na svojo slogo in delo. Naši katoliški izseljenci so složno med seboj in složno s svojimi duhovnimi voditelji

nadaljevali začeto delo za skupni napredek, za svojo vero in narod. Zato sta nastala sicer res dva tabora mesto prejšnjega enega in enotnega, vendar pa setev razdora še ni rodila težkih posledic. Obe zvezi sta šli vsaka svojo pot brez večjih medsebojnih sporov in prepir. Delovanje g. Bolhe je sicer razdvojilo naše izseljence, druge večje škode pa še ni naredilo.

Avstrijska zajednica

3. Tej dobi je sledila doba tako zvane »avstrijske zajednice (Oesterreichische Interessengemeinschaft). V Nemčijo je zašel med naše ljudi iz Ljubljane neki p. Pacifik. On in še par nemških duhovnikov je ustanovilo posebno politično organizacijo pod tem imenom in začelo med našimi izseljenci agitirati za pristop k njej. Delovala je za odpad Slovenije nazaj k Avstriji. Da je bilo to delo p. Pacifika zločinsko in vsega obsojanja vredno, je jasno in tega nihče ne taji. V čast našim izseljencem pa bodi pribito, da se jih je dalo v to zavesti samo zelo neznamen del. Ostala pretežna večina je pa ostala zvesta svojemu narodu in svoji državi. V čast nemški duhovščini bodi tu tudi pribito, da sta se v to politično akcijo dala zavesti samo dva, trije nemški duhovniki. Ostali, ki so imeli opravka s Slovenci, so ostali ali nevtralni ali pa so se celo postavili proti njej in navduševali naše ljudi, naj se ne dajo premotiti in naj ne vstopajo v to organizacijo. Nesrečni p. Pacifik je moral pa prav kmalu zapustiti Nemčijo, še preden se je ta organizacija mogla razviti. Z njegovim odhodom je akcija izgubila svojega očeta in bi bila prav kmalu mirno in brez hrupa zaspala, posebno še, ker je večina nemških duhovnikov spoznala njeno škodljivost, ako nasprotnik katoliških organizacij ne bi uvidel v njej prelepe prilike, da se uveljavi, in je ne bi razpihal in ne izkoristil v svoje razdiralne namene.

Da so se dali nekateri naši izseljenci zapeljati v to organizacijo, jih moramo opravičiti s tem, da so prišli v Nemčijo iz Avstrije dolga leta pred svetovno vojno, da so bili to preprosti delavci, ki slovenskih časopisov niso čitali in so črpali medvojna in povojna poročila iz nemških časopisov, ki pa, jasno, niso pisali prijateljsko o naši novi državi. Tudi nemške duhovnike bo vsak razsodni človek opravičil, posebno če se spomnimo nazaj na protikatoliško postopanje nekaterih naših bivših režimov, o čemur se je nemško sovražno časopisje gotovo razpisalo, da je blatilo našo mlado državo. Največja krivda za to pa zadeva nas same tu doma, naše prejšnje režime, da niso skrbeli za to, da bi bili poslali med nje slovenskih duhovnikov. Za ogromno plačo mesečnih 400 RM, ki so jo ti režimi dajali g. Bolhi za nič, bi bili vzdrževali v Nemčiji dva slovenska duhovnika, pa bi do zajednice nikdar ne bilo prišlo. Zato je skrajno krivično metati kamenje na te uboge zapeljane nesrečneže, ko je pa vsega kriva samo domovina. Zato bi bila dolžnost režima okrog l. 1930., da bi bil vsaj takrat hitro storil svojo dolžnost in poslal vsaj enega modrega slovenskega duhovnika, svojim zastopnikom pa dal navodila, naj z modrostjo in ljubeznijo posežejo vmes in popravijo to škodo.

Toda ničesar se ni storilo iz domovine. Pač pa so voditelji »narodnega« tabora krepko razpihavali razburjene duhove in napeljali vso vo-

do na svoj mlin, šli so nad te reveže z bičem, oblatili tu v domovini pri vladah vsa katoliška društva kot protidržavna in povzročili neizmerno zmešnjavo. Naši ljudje v Nemčiji nikdar ne bodo pozabili tega ogabnega početja in sledovi za njim še dolgo ne bodo pozabljeni in zabrisani. Ker je bilo to v času najhujše diktature tu doma, je naravno, da so vse te denunciacije našle poslušna ušesa in je režim krepko pomagal pri bičanju katoliškega dela naših izseljencev v Nemčiji.

Prihod g. Pantića

4. V času tega najhujšega vrenja je pa prišel v Nemčijo g. Pantić. Kako veliko in važno je bilo njegovo poslanstvo! Koliko blagoslova bi bilo rodilo za te uboge ljudi, ko bi imel ta mož vsaj malo srca do njih, ko bi imel vsaj malo modrosti in previdnosti. Naš konzul v Rosario — nam pišejo od tam naši izseljenci — je prišel tja v še hujše razmere. Toda v prav kratkem času je naselbino tako spremenil, vse zasleplence tako privedel nazaj s svojo ljubeznijo, potrpežljivostjo in diplomacijo, da je danes tam mir in vse navdušeno zanj in za državo, kot malokje. Sedanji konzul v Metzju je prišel na svoje mesto v prav takih razmerah, pa je kmalu s svojo izredno modrostjo in diplomacijo pomiril duhove, tako da ga vsi, brez razlike političnega ali svetovnonazornega prepričanja, danes ljubijo kot očeta in po njem svojo državo tu doma.

Toda g. Pantić se je postavil popolnoma pod vpliv g. Bolhe, tako da se je dal od njega kar hipnotizirati, kakor se je dobesedno izrazil uradnik socialnega ministrstva, osební prijatelj g. Pantića. V smislu prejšnjega našega režima tu doma in po navodilih g. Bolhe je mesto z ljubeznijo, zavijtel bič in začela so se preganjanja, šikane, da Bog pomagaj. Kdor ni bil z njima, je bil protidržavni element. Zahtevali so celo, da so morali naši izseljenci podpisovati nekako zaprisego zvestobe Jugoslaviji.

Da bi spravili tudi vsa kat. društva pod vpliv in pod vodstvo gospoda Bolhe, so ustanovili nekako Centralno zvezo Zveze katoliških društev sv. Barbare in »narodnih« društev g. Bolhe. Pomislimo, katoliška društva, zvečine bratovščine rožnega venca in slična, pa naj se združijo pod vodstvo brezvernega človeka, naj se združijo z brezverskimi društvi! In vendar, to je g. Pantić hotel. Seveda to ni šlo dolgo skupaj. To se je zgodilo prav pred I. slovenskim izseljenskim kongresom. Na kupe pisem, pritožb, prošenj je prejela Rafaelova družba tedaj od katoliških društev in posameznih izseljencev, naj jih branimo, naj posredujemo v Beogradu. G. Lindič je o tem trpljenju naših izseljencev v Nemčiji osebno poročal na kongresu.

Toda sovražnika katoliških društev nista mirovala v svojem razdiralnem duhu. Borba se je zanesla v Zvezo kat. društev sv. Barbare samo. G. Lindič in g. Vabić danes blagoslavljata to, kar sta prej vsa leta preklinjala. Največji dobrotniki Slovencev med nemško duhovščino so danes razglašeni kot njih največji sovražniki, zlasti g. Tensundern, in kot sovražniki naše države. Trideset let so delali, trpeli, žrtvovali zanje, danes je del članov Zveze društev sv. Barbare nahujskan proti njim. Vsilili so tem društvom nova pravila, kjer so vzela vsakemu duhovniku, tudi slovenskemu, ako bi prišel v Nemčijo, vsak vpliv in vsako vodstvo.

Domovina, imej več srca in razumevanja do rodne krvi, ki jo zdaj pije tujina!

Društva, kakor so bratovščine sv. rožnega venca, pa naj sprejmejo ta pravila! Celó gg. Lindič in Vabić sta se dala premočiti in sta pomagala razbiti lepo zvezo katoliških društev, kajti vsi treznejši in modrejši voditelji niso mogli sprejeti teh pravil, katerim je cerkvena oblast odrekla svoje potrjenje. In vendar cerkvena oblast zahteva od vseh katoliških društev to potrjenje, če hočejo biti katoliška.

Kako daleč sta šla ta dva sovražnika katoliških Slovencev, se je pokazalo zlasti letos. Gospod ban dr. Marko Natlačen je v svoji ljubezni do izseljencev obljubil brezplačne počitnice 40 slovenskim izseljenskim otrokom. Gospa banica je ljubeznivo sprejela pokroviteljstvo nad to počitniško kolonijo. Društvo krščanskih žena je z velikim trudom poskrbelo za nje vse potrebno tu doma. Katoliška zvesta društva, pristaši sedanje naše vlade, so nameravala za letošnjo deseletnico Družbe sv. Rafaela in za izseljenski kongres prirediti večji izlet v domovino. Toda nemški uradni Reise-Bureau je dobil od naših vladnih zastopnikov navodilo, da smejo v Jugoslavijo samo oni izseljenci, ki se postavijo pod vodstvo g. Bolhe in Lindiča, in tako niso smeli ne ubogi otročiči v domovino in ne zvesti katoliški rojaki. Ko je družba za to izdajstvo zvedela, je zato javno odklonila vsako udeležbo izletnikov Bolhovich in Lindičevih kakor na proslavi Družbe sv. Rafaela tako tudi na kongresu. Če zvesti katoliški rojaki, pristaši sedanje naše vlade, ne smejo domov, tudi teh ne maramo! Tako smo doživeli sramotno paradiranje dela katoliških društev in voditeljev, zlasti g. Lindiča in Vabića tu doma pod vodstvom gospoda Bolhe, pristaša nasprotnikov sedanje naše dobre vlade. Da pa je bila vsa komedija tega izleta popolna, se je zgodilo še tole: Ker je katoliške voditelje tega izleta bilo le malo sram priiti domov brez svojega duhovnega voditelja in dobrotnika g. Tensunderna, ki je bil z njimi do sedaj še vselej, so si pa dobili tu doma nekega duhovnika, da se je slikal z njimi ter s tem hoteli zakriti neljubo vrzel odsotnega g. Tensunderna. Pri tej priliki so ti izletniki položili dragocen venec tudi na grob pokojnega dr. Zerjava. Ali so ga kot katoličani položili tudi na grob svojega dobrotnika nadškofa Jegliča in na grob pokojnega dr. Kreka, nismo nikjer brali.

Pri vsem tem nam je popolnoma nerazumljivo še to, da je vso to komedijo in zmešnjavo omogočil in pospeševal in jo še pospešuje gospod Pantić. Torej pristaši sedanje vlade ne smejo domov, pristaši prejšnjega režima pa smejo, človeku se pamet ustavlja, ker ne more razumeti, da je to sploh mogoče in da ni človeka v vsej državi, ki bi to preprečil.

V sporu med našimi izseljenci v Franciji pred leti je padel kot nedolžna žrtev g. Skebe, odlični borec za pravice katoliških društev in navdušen in požrtvovalen izseljenski duhovnik. Pri sporu v Nemčiji pa zahtevata gg. Pantić in Bolha za žrtev katoliškega izseljenskega učitelja g. Šlibarja. In pravkar se vrši hud boj, kdo bo zmagal. Ali bo zmagala pravica, ljubezen in modrost, ali bo zmagala protikatoliški fanatizem dveh mož in bo ta nova žrtev zaklana zaradi svoje zvestobe sedanji vladi in narodu. Če je padla žrtev v Franciji, je bilo neizogibno, ker smo imeli doma režim, ki je to hotel. Od sedanje vlade pa zatrdno pričakujemo, da bodo naši narodni zastopniki krepko stopili v obrambo 40 tisoč Slovencev v Nemčiji in krepko odbili ta napad in dosegli, da se v Nemčiji naredi isto, kar se je storilo v Franciji — proč s

tistimi, ki so razdiralci sloge in edinosti med našimi na tujem! Sedaj je treba odločno pokazati, da se ne damo tepsti od nikogar, da nečemo diktatorjev med našimi izseljenci, temveč očete, prijatelje, take, ki bodo upoštevali naše narodne svetinje tudi med izseljenci.

Pri anketi o tem sporu na II. izseljenskem kongresu se je jasno videla neizmerna škoda, katero rodi ta spor za izseljence, za narod in za državo. Videlo se je, kako so nekateri sfanatizirani in zapeljani.

Zato Družba sv. Rafaela s tem javno izjavlja, da ne bo mirovala, dokler se ta spor ne reši tako, da bo res rešen, kakor se je rešil oni v Franciji. Prepričana je, da bo s tistim dnem, ko bodo odstranjeni krivci tega spora, spor poravnán in da bo takoj zopet zavladal mir v Nemčiji. Potem pa modrega generalnega konzula v Düsseldorf, vsaj enega navdušenega slovenskega izseljenskega duhovnika in dva izseljenska učitelja — in nova, lepa, cvetoča pomlad bo zacvetela med našimi izseljenci v Nemčiji in 40 tisoč slovenskih izseljenskih src se bo globoko oddahnilo in bo hvaležno vsem tistim, ki so jih rešili težke more!

Zemljica naša slovenska

Kdor ima srce,
zna za dom solzé,
za slovenske domovine raj.
Zanjo le živi,
k njej le hrepeni,
njo, le njo bo ljubil vekomaj.
(Blaž Potočnik)

Lepa je ta naša slovenska zemlja, polna naravnih krasot, polna zanimivih običajev, navad in dobrih ljudi. Ko jo v mladosti pravi Slovence spozna, jo vzljubi in postane mu svetinja, za katero živi in jo varuje kot dragocen zaklad. V tujini mu spomin nanjo gori kot večna luč.

Poromaj k eni izmed naših ljubih gorskih cerkva, ki so jih naši predniki posadili visoko pod nebo! Tedaj boš imel svojo domovino pred seboj kot na dlani. Z očmi, žejnimi lepote, jo pozdravi in pobožaj!

Poglej vasice, raztresene križem po dolini, vse od zlatega sonca ožarjene. Bele so in tihe, kakor bi v toplem soncu dremale. Sredi med njimi čepce cerkvice, vse skrite v zelenju, le zvonike vidiš z okroglimi linicami. Okrog vasic, okrog raztresenih domov so nabrani kozolci. Polni so že zlate pšenice. Visoko nad šumčimi gozdovi žde cerkvice, mežikajo v svet kot beli golobčki in te prijazno pozdravljajo, popotnika. V tihem večeru, ko dolino ovije mrak, prisluhni njihovi pesmi — pesmi drobnih zvonov. Tedaj spoznaš vso lepoto in poezijo teh starodavnih cerkvice. Spoznaš, zakaj so naši dedje gradili cerkvice po gorah: da so stoletja in stoletja branili sebe, vero in domovino. Zakopali so se v to našo zemljo kakor korenine hrastov.

Pozimi je v slovenskih hišah toplo in veselo. Ded in babica sedita ob peči in pripovedujeta pravljice, kakršnih zlepa ne najdeš v današnjih knjigah. Zemljica počiva, v mrzlem luninem soju lesketajo ledeni kristali...

Takšna je naša domovina. Skozi vse leto je polna lepote. Bodi pozdravljena, zemlja slovenska!

Vinko Mirt.

Izseljenske novice

Vse naše drage brate in sestre, ki so se letos udeležili proslave 10letnice Rafaelove družbe na Brezjah in II. izseljenskega kongresa v Ljubljani, ob odhodu v tujino pristrčno pozdravljamo in jim želimo srečno pot.

Jubilejna številka »Rafaela«, ki jo je Rafaelova družba izdala ob 10letnici svojega obstoja, je vzbudila veliko pozornost in odobravanje pri najvišjih predstavnikih naše države, prav tako pa tudi med izseljenci in med najširšimi plastmi našega naroda v domovini. Sedaj je bila razstavljena ta številka »Rafaela« na ljubljanskem velesejmu. Splošna želja vseh tistih, ki so prebrali obsežno številko »Rafaela«, je bila, naj bi Rafaelova družba izdajala vsak mesec tako lepo urejen, ilustriran in obsežen list, ki bi si na mah pridobil novih naročnikov. Tem željam bi družba prav rada ustregla, če bi se ne borila z velikimi denarnimi težavami. Omenjena številka »Rafaela« je stala našo družbo 12.000 din. Ko bi imel »Rafael« toliko naročnikov kot ima zdaj čitatelj, bi lahko izhajal dvakrat na mesec v tako povečani obliki in vsebini. Dolžnost izseljencev in prav tako tudi rojakov v domovini je, da nam pridobijo čim več novih naročnikov.

Vsem tistim dijakinjam in dijakom srednjih šol, ki žele ustanoviti posebne izseljenske šolske odseke, sporočamo, naj se za informacije obračajo na Rafaelovo družbo v Ljubljani.

Ob priliki izseljenskega kongresa v Ljubljani je Rafaelovo družbo obiskalo več odličnih oseb, ki delujejo med našimi rojaki v inozemstvu. V pisarni Rafaelove družbe se je oglasil celo neki odlični naš izseljenec iz daljne Avstralije. Vsem se Rafaelova družba za izredno pozornost iskreno zahvaljuje.

Proslavi 10letnice Rafaelove družbe in II. slovenskemu izseljenskemu kongresu so posvetili veliko pozornost »Slovenec«, »Ponedeljski Slovenec«, »Slovenski dom«, »Domoljub« in belgrajska »Politika«; med izseljenskimi časopisi pa zlasti »Ave Maria« in »Amerikanski Slovenec«. Vsem imenovanim listom se Rafaelova družba prav pristrčno zahvaljuje.

Glasi o Rafaelovi družbi v Severni Ameriki. V »Glasu Naroda« št. 182, z dne 5. avgusta 1937 piše Fr. Kerže naslednje: »Kaj pa naše vezi s staro domovino in brati onkraj morja? Tam so se končno prebudili in znana Rafaelova družba dela dokaj vneto za zblizanje z vsemi izseljenci.«

V mesecu avgustu so Nemci zelo velikopotezno proslavili 20letnico obstoja »Izseljenskega instituta« v Stuttgartu, v katerem je zaposlenih nad 200 uradnikov. Nemci pogostokrat imenujejo ta institut kot »Hišo nemštva«. Nekaj dni pozneje pa so imeli veliko zborovanje katoliški nemški izseljenci v Dortmundu, ki so včlanjeni v društvo RKA, ki zelo lepo skrbi za vse svoje ude, ki so odrezani od nemške države. Kdor je pazljivo zasledoval obe proslavi, katerih se je udeležilo na tisoče Nemcev, se mora čuditi, da je pri nas tako malo zanimanja za izseljensko vprašanje, kateremu posvečajo Nemci toliko pozornost. Skrajni čas je že, da začnemo posnemati Nemce v skrbi in ljubezni za lastno kri, ki nam jo zdaj pije tujina.

»Zarja«, glasilo slovenske ženske zveze v Ameriki, poroča v avgustovi številki o seji glavnega odbora. Iz poročil je razvidno, da si »Zarja« pridobiva vedno večji ugled med našimi rojakinjami v USA. Njeno sedanje premoženje znaša 69.152,47 dolarjev.

Raztreseni slovenski udje

Stara slovenska rudarska kolonija pod Fruško goro

Širši slovenski javnosti je malo znano, da je bila pred leti v Vrdniku najmočnejša slovenska rudarska kolonija na jugu naše države. Svoje dni je tu okoli 700 slovenskih rudarjev pod zemljo služilo vsakdanji kruh zase in za svoje številne družine. To je bilo v časih dobre gospodarske konjunktore, v časih, ko se rudarji niso marali tako pogosto seliti iz enega rudnika v drugega in iskati skoraj vsak mesec nove zaposlitve. Danes je to drugače. Večina slovenskih rudarjev, predvsem kopačev, je morala vsled pomanjkanja dela oditi iz Vrdnika in si poiskati zaposlitve po bosanskih in srbskih rudnikih.

Vrdnik se omenja že zelo zgodaj. Leži ob podnožju gozdnate Fruške gore, ki so jo poznali že stari Rimljani. Iz Sirmiuma, današnje Sremske Mitrovice, je vodila čez Fruško goro cesta do Donave. Fruška gora sama spominja na naše mehko zasanjano hribovje po Dolenjski in Štajerski, je izredno lepa izletna točka predvsem za Novosadčane in Belgrajčane. Poleti zaradi lepih izprehodov po senčnatih gajih, pozimi pa zaradi primernih predelov za smučanje. Zaradi lepih in primernih krajev je Fruška gora kar posajena s pravoslavni samostani, od katerih je najbolj znan samostan Ravanica v Vrdniku. Ti samostani imajo skoraj vsi lepe knjižnice in so že od nekdaj stali kulturno precej visoko. Predvsem zaradi bližine Novega Sada, ki je bil, kakor znano, pred zedinjenjem pravo kulturno žarišče srbske kulture, srbske Atene, kakor so ga navadno ponosno nazivali.

Samostan Ravanica je znan tudi zaradi tega, ker v njem hranijo truplo nesrečno umrlega carja Lazarja in njegovo tuniko, ki jo je baje nosil ob usmrtitvi.

Ljudstvo se večinoma peča z vinogradništvom. Že zelo zgodaj je pa pričelo izkoriščati tudi rudno bogastvo teh krajev. To seveda na najenostavnejše načine in brez večjih naprav. To so bili začetki sedanjega rudnika, ki je bil do l. 1880. samostanski. Tega leta ga je pa od samostana kupil zagrebški trgovec Gustav vitez Pongratz. Ta je rudnik izkoriščal do leta 1907., ko ga je od njega kupila država.

Rudnik se je od leta do leta lepo razvijal in je bila do njega izpeljana tudi 20 km dolga železniška proga od Rume.

Vitez Pongratz je prvi poklical v svoj rudnik slovenske rudarje, ki so bili zaradi strokovne izvežbanosti že tedaj na dobrem glasu. Prišlo jih je precej. Tudi z družinami. Uprava rudnika jim je zgradila še precej udobna stanovanja. Dober zaslužek in tudi ostali življenjski pogoji so sčasoma privabili v Vrdnik vedno več slovenskih rudarjev, tako da je poleg stare delavske kolonije nastala še nova. Vsega skupaj je bilo tu zaposlenih do 700 slovenskih rudarjev.

Življenje teh ljudi je bilo pač tako, kakršno je navadno življenje slovenskega rudarja. Naporno, toda tedaj dobro plačano. Delavstvo tedaj še ni poznalo novih »praznikov«, delavnikov brez dela in zaslužka. Naš rudar je kljub svoji navidezni robatosti prinesel s seboj našo domačo pesem, ki jo je ob nedeljah in praznikih sprem-

ljala tudi harmonika. Razposajeno je odmevala v daljo, toda v njej je bilo le skrito hrepenenje po domu, po domači besedi in pa težko spoznanje, da le malokdo od tistih, ki se je podal v svet za kruhom, zopet najde pravo pot domov.

Danes takih dni v Vrdniku ni več. Z zmanjšano produkcijo so se zniževale mezde, zatem so pa prišle na vrsto še redukcije. Temu zlu se je leta 1931. pridružila še nova, hujša nesreča. Tega leta je namreč v enega od treh rogov vdrila voda in ga zalila. Silni napori rudarjev, da bi vodo izčrpali z močnimi sesalkami, so bili brezuspešni. Posledico te katastrofe je delavstvo takoj močno občutilo. Okoli 500 rudarjev je moralo zaradi zmanjšane obrata zapustiti rudnik in si iskati dela drugje. Večinoma so se razkropili po Bosni in Srbiji, le neznatno število se jih je vrnilo domov.

Od tega leta se je življenje rudarjev v Vrdniku docela spremenilo. Zaslužek je sedaj majhen. Dela se v malem obsegu. Novih moči uprava rudnika sploh ne sprejema več. Težka skrb je legla na kraj. In borba za vsakdanji kruh je še težja. Rudarji se še sestajajo v Rudarski knjižnici in segajo po kakem časopisu ali knjigi. Tudi nekaj slovenskih je med njimi. Morda je teh par slovenskih knjig in časopisov še edini spomin na ožjo domovino, na jezik, ki jih ga je mati učila in v katerem so izgovarjali svoje prve najtežnje besede v svoji zgodnji mladosti, ker otroci teh rudarjev slovensko govoriti in pisati ne znajo in vedo samo toliko, da so njihovi starši prišli pred toliko in toliko leti iz Slovenije v te kraje in da so bili doma tam in tam. Samo toliko in nič več. Vživeli so se v tukajšnje razmere, v običaje, jih prevzeli in si ustvarili nove domove.

Ljudje so šli v svet kruha iskat. Svet jim je dal kruha, njim, njihovim družinam in jih priklenil krepko nase in odtrgal sredini, iz katere so izšli. In ko je bila pred leti v rudarski kapeli na božični večer slovenska polnočnica in slovenska pridiga, je bilo ljudem, kakor da bi se bili povrnili v davna leta nazaj v svoj domači kraj in so radost svojih src zalili s solzami. In je bilo vse kakor močan krik vsem doma: »Saj še nisimo umrli.« In kakor tiha, toda vroča prošnja, da naj bi bila skrb za žive sinove in hčere našega naroda, ki zanje ožja domovina ni imela dovolj kruha, vsaj tolika, kakor je za mrtve. K.

Francka Mrak:

Kako bi mogel...

Kako, kako bi mogel se tega sramovati, da je rodila me slovenska mati?

Kako, kako bi mogel svoj jezik v prah teptati in zemljice slovenske nevreden sin postati?

Ponosno in veselo zavedam vedno se, da zemljica slovenska mi domovina je!

Kotiček izseljenske mladine

Poziv naši mladini v domovini in tujini!

V nemških izseljenskih listih in revijah često čitam izredno pristréna in zanimiva pisma, ki jih piše nemška mladina v tujini in domovini. V nekem pismu sem te dni bral sledeče: »Ljubi bratci in sestrice v tujini! Z velikim zanimanjem in toplo domovinsko ljubeznijo smo se v šoli učili, da se vam, ki ste že veliko let naseljeni po rodovitnih predelih Banata, delajo velike težave v šoli. S silo vam hočejo tuji zatreti materni jezik in našo lepo nemško pesem. Če se je med tem, ko vam to pišemo, že zgodil ta narodni udarec, vas prosimo in rotimo, da ostanete naši slavni tradiciji zvesti in da še z večjim veseljem in ljubeznijo gojite jezik in pesem vaših dedov po svojih domovih. Vsa nemška mladina s sočutjem in veliko ljubeznijo spremlja in zasleduje vaš težki narodni položaj. Vaš jok in krik odmeva dan za dnem po naših domovih in šolah.«

V nekem drugem pismu, ki ga je pisal nemški dijak iz Buenos Airesa, Juž. Amerika, sem bral med drugim tudi tole: »Ob topli zavesti, da v tujini nismo sami, ampak da nas vedno spremlja z veliko ljubeznijo naša domovina, zlasti mladina, se krepko držimo v verskem in narodnem oziru. Dokler bodo srca v domovini tako topla bila za nas, se nikar ne bojte, da bi utonili v tujem narodnem morju.«

Kdor vsaj nekoliko premisli omenjene besede, mu bo takoj jasno, da imajo organske vezi med domovino in tujino, ki si jih lepo utrjuje nemška mladina, izredno pomembnost v vseh popriščih človeškega udejstvovanja. Nemci se tega zavedajo v polni meri, zato so povabili svojo mladino v domovini in tujini k sodelovanju.

Tudi naš list »Rafael« je že često povabil k sodelovanju vso našo mladino doma in v tujini. Odziv je bil malenkosten, kar se lahko vsakdo prepriča, če prebrira zadnje številke »Rafaela«.

Sedaj, ko se je pričelo novo šolsko leto po naših ljudskih in srednjih šolah, pozivamo in prosimo, da bi po nemškem zgledu sodelovala pri reševanju našega tako perečega izseljenskega vprašanja tudi vsa naša mladina doma in v tujini.

Ob tej priliki prosimo, da bi list »Rafael« naročala tudi mladina. Nobene ljudske in srednje šole bi ne smelo biti pri nas, da ne bi hotela narcčiti edini slovenski izseljenski list »Rafael«, ki ustvarja organski most med domovino in našimi rojaki v tujini.

Vse prispevke pošiljajte Rafaelovi družbi v Ljubljano, ki jih bo prav rada objavila v listu.

Slovenska mladina, okleni se z veliko ljubeznijo Rafaelove družbe in njenega glasila »Rafaela« in ne dopusti, da bi se tvoji rodni bratci in sestrice, ki žive daleč od domovine, utopili v tujem narodnem morju. Pomagaj jim s svojim dobro voljo, ljubeznijo in tudi z besedo in dejanjem.

Vsaka slovenska družina v domovini in v tujini mora postati članica Rafaelove družbe v Ljubljani!

Domovino so obiskali

V nedeljo 22. avgusta je bilo na Brezjah lepo, kakor že dolgo ne. Nad 1000 Slovencev in Slovenk, ki so odromali v tujino sreče in kruha iskat, je obiskalo domovino, da vsaj za kratek čas pozabijo bridkosti, ki jih doživljajo v tujini. Kakor lastovke spomladi, tako jih je domotožje prignalo nazaj v rojstni kraj. Iz vseh krajev so prišli: iz Francije, Nemčije, Holandije in Belgije.

Med tistimi, ki so nas obiskali, je bilo tudi več slovenskih otrok. Žalostno je življenje slovenskih otrok v tujini. Le malokateremu je dana prilika, da obiskuje slovensko šolo. Nekateri maternega jezika že zdavnaj ne znajo več.

Vrstili so se razni govori. Najlepsi pa je bil gotovo prizor, ko je mlada deklica iz Francije izročila voditelju slovenskega naroda dr. Antonu Korošču lep šopek nageljnov z besedami:

»Gospod voditelj slovenskega naroda, v

imenu vseh izseljenskih otrok vam poklanjam ta šopek cvetlic, ki so zrastle na slovenskem vrtu v tujini — v znak našega globokega spoštovanja.«

Še bolj pretresljiv pa je bil prizor, ke je stopil pred množico na oder 15 letni deček Slavko Gregorčič, ki je prvič videl domovino svojega očeta in matere, ki ni nikoli obiskoval slovenskih šol — pa se je po zaslugi svojih staršev vendar naučil maternega jezika. Njegove besede so se tako globoko vtisnile v spomin vsem, da jim bodo ostale nepozabne do konca dni:

»Sprejeli ste nas, kot sprejme ljubeča mati svojega sina v naročje. Mi, slovenski otroci, ki nas vzgaja tujina kot mačeha, dobro vemo: če nas mati ne bi naučila slovenskega jezika, vas danes ne bi mogli razumeti. O, slovenska mati domovina, ali slušiš, kako se izgublajo slovenski otroci v tujini? Ali slišiš, kako jočejo razkropljeni po širnem svetu? Domovina, samo tebi hočemo ostati zvesti!«

Ob teh besedah ni ostalo suho nobeno oko. Debele solze so polzele po licu vsem: starim in mladim.

Jožef Grašič:

Poživimo dopisovanje z našimi izseljenci

»Rafaelova družba« je naredila s svojim izborno urejevanim glasilom »Izselj. vestnikom Rafaelom« velik napredek. Kljub temu ni kaj prida odziva, vsaj primerne ne, za to prekorisno vseslovensko organizacijo, kar je na veliko škodo našemu nemilo razkosanemu narodu. Zato Slovenci ginemo. Vedno manj nas je in tujina se bogati z nami. In vendar bi se to ne godilo v toliki meri, če bi boljše izpolnjevali svojo narodno dolžnost do rojakov, izseljenih v inozemstvu, ki se potapljaajo v druge, večkrat nam sovražne narode. Glavni vzrok temu je nezanimanje stare domovine za sinove in hčere po svetu. Prehitro se pozabljam, ker premalo občujemo pismeno z njimi. Iz lastne skušnje se učimo, da se kaj hitro pozabijo še tisti, ki so se pri selitvi z jokom ločili od nas. Otroci njihovih pa že nič ne vedo, kje so strici ali tete. Izjema je le, če te slučajno spomni kakšna dolarska pošiljka. To pa ne bi smelo biti. Tudi brez dolarskih darov bi morali ostati bratje in sestree. Res je, da iz stare domovine večkrat ne vedo kam pisati. Nasledek pa je splošna narodna in ne redko tudi gmotna škoda.

Oglasi v časopisih, s katerimi se večkrat iščejo dediči v tujini umrlih svojcev, dokazujejo to. Vse to se pa godi zaradi pomanjkanja družinske zgodovine, kakršne splošno Slovenci še nimamo in ne skrbimo, da bi si jo prilastili. Da se tozadevno obrnejo pri nas razmere na bolje, bomo morali kot kulturni narod le kaj podvzeti in sicer prav kmalu. En način rešitve v tem oziru bi bil morda tale:

»Družba sv. Rafaela« naj da pobudo, da se po možnosti sestavijo izkazi slovenskih družin v tujini, četudi so se te zaradi raznih okolnosti navzele neslovenskega duha in navad. Kjer je cerkveno življenje urejeno, kakor n. pr. v Združenih državah, se

bo to zgodilo brez posebnih težav. Ti izkazi naj bi se objavili v vestniku Rafaelove družbe, v koledarju družbe sv. Mohorja in v koledarju Ave Maria v Lemontu s kolikor možno označbo bivanja. Na ta način bi stara domovina zvedela zopet za svoje že morda pozabljene rojake in gotovo se bo marsikje začelo dopisovanje, kar bo najboljše vplivalo na poživljenje družinskih vezi in slovenske narodne zavednosti. Velikansko delo bi bilo to, izplačalo pa bi se!

Ameriški slovenski duhovnik in njegov tovariš bogoslovec utonila

Iz Clevelanda smo prejeli pretresljivo vest, da je 7. avgusta 1937 utonil mlad slovenski duhovnik rev. Ludvik Kužnik. V enem letu so v Clevelandu izgubili že tretjega mladega duhovnika. Lani je umrl g. Virant za zastrupljenjem krvi, letos spomladi je umrl novomašnik g. Schuster in zdaj eden najagilnejših, g. Kužnik. Bil je tri leta duhovnik. Kako je hrepenel po vencu duhovništva! Kakšna manifestacija je bila njegova nova maša pred tremi leti v ameriški Ljubljani — Clevelandu. Po novi maši je bil takoj nastavljen za kaplana k fari Matere božje v Colinwoodu k župniku msgr. V. Hribarju. V svojem delovanju je bil sam ogenj, samo življenje. Kanonik Oman, v čigar fari je bil rojen in vzgojen, ga je navdušil za slovenščino. Že dalj časa je delal načrte, da bi prišel obiskat domovino svojih staršev in se izpopolnil v materinem jeziku, da bi tem plodoviteje deloval med našimi slovenskimi izseljenci. Bog mu je načrte prekrizal.

Pokojni g. Kužnik je bil blagajnik pri odboru za zidanje Baragovega semenišča v

Kaj delajo naši po svetu

Nemčija

Castrop-Rauxel. — Zopet je preteklo precej časa, odkar smo se oglašili v Izseljenskem vestniku »Rafaelu«. V društvenem življenju se ni zgodilo nič kaj omembe vrednega, ker pač delamo po svojem programu dalje v slogi in zadovoljnosti članov. Pred kratkim pa se je vendar zgodilo nekaj, kar bo zanimalo našo domovino.

Katoliški izseljenci Društve sv. Barbare so nameravali letos v avgustu obiskati svojo domovino, svojo rodno zemljo. Tudi mladina bi rada šla za nekaj tednov na počitnice v domovino. Toda po zaslugi g. Pantića in nekaterih »velikih Jugoslovanov« nam je bilo onemogočeno. Z žalostjo v srcu smo morali le v mislih proslaviti desetletnico Družbe sv. Rafaela, ker se nismo marali ukloniti diktatu teh gospodov. Nadejamo se, da se domovina ne strinja s takim početjem, saj tudi mi ljubimo svojo domovino in se veselimo njenega napredka.

Tolži pa nas vesel dogodek, ki nam je zopet vtil vero v naše delo in nas okreplil. Ta dogodek je bil srebrni jubilej vodje katoliških društev v Nemčiji.

Ogromno število katoliških Slovencev je 15. avgusta romalo v Hövel, da s svojo prisotnostjo počasti jubilanta, svetnika g. Tensunderna, ter olepša slavje, ki nam bo ostalo v trajnem spominu.

Z zastavami v spremstvu duhovščine in mladine smo ga spremili v farno cerkev, kjer je jubilar ab asistenci 5 mašnikov daroval svojo srebrno sv. mašo. Gospod farni župnik pa nam je v svoji pridigi predložil vse življenje in delovanje jubilanta. Posebno nas Slovence je opominjal, da ostanemo zvesti tradicijam svoje matere, kakor smo bili do sedaj.

Po cerkvenem opravilu smo spremili jubilanta do njegove hišice, kjer je sprejel vidno

ganjen naše darove, darove Slovencev, za katere gori njegovo srce. V spomin nam je dal podobice.

Gospod jubilar nas je povabil v svoj dom in nas pogostil.

Popoldne so bile v cerkvi slovenske pete liturgije, katere je pel gospod Fischer, jubilar pa je imel pridigo v slovenskem jeziku.

Zelo težko smo se poslovili od g. Tensunderna in mu ob slovesu obljubili svojo zvestobo ter se zahvalili za njegovo dosedanje delo, obenem pa smo se poslovili z željami, da ga Bog ohrani Slovencev še dolgo let.

Vožnjo je organiziral naš predsednik Jože Dobravec, ki je največ pripomogel, da se je slavje tako lepo izvršilo.

Hamborn-Obermarxloh. — Dne 8. julija 1937 je umrl g. Janez Klobasa, doma iz Št. Petra pod Svetlo goro, star 54 let. Kal boleznj je prinesel iz svetovne vojne in bolehal je vsa leta. Iskal je zdravja trikrat v svojem rojstnem kraju v domovini. Oženjen je bil že 30 let z Marijo Kolkaj. Živel je zadovoljno, Bog jima je dal 13 otrok, od katerih je sedem že pred njim poklical k sebi. Bil je vedno vnet Slovenec. Njegove pogreb je bil zelo lep. Oč blizu in daleč je prišlo mnogo ljudstva, da ga spremijo k večnemu počitku. Naj v miru počiva!

Dopisnikom »Rafaela«!

Dopisi za prihodnjo številko »Rafaela« morajo biti v uredništvu do 4. oktobra, zato, prosimo, pohitite z dopisi.

Francija

Lens-Lièvin. — Letošnji dopust nam je kaj hitro potekel, dasiravno smo ga imeli od 1. do 17. avgusta. Med tem časom smo se zbrali lepega jutra s člani dramatično-pevskega odseka in napravili izlet k 125 km oddaljenemu morju. Vsi veseli smo zasedli svoja mesta v avtobusu, katerega je vodil Slovenec. Med vožnjo smo občudovali naravo; vozili smo se skozi žitna polja, mesta in vasi. Vožnjo smo prekinili v Mont Casselu in smo si ga ogledali. Bil je že tudi čas za zajtrk. Po polurnem odmoru smo nadaljevali našo pot. Druga postaja je bila Dunkerque. Tu smo si ogledali razna pristanišča. Po enournem odmoru, ki je kaj hitro potekel, smo se odpeljali v kopališče Zuyacote, in tu je bil naš zaželjeni cilj. V tem kraju je tudi bolnica za mladino, v kateri se zdravi približno 1.500 otrok.

Ljubljani. Za Baragovo semenišče je bil zelo navdušen.

Utonil je pri izlivu reke Chagrin v jezero Erie, kakih 25 kilometrov od Clevelanda. Tam se je mudil 14 dni na počitnicah. Proti večeru v soboto 7. avgusta sta se s slovenskim semeniščnikom Antonom Zorkom odpeljala s čolnom po reki. Kakih 10 metrov od brega sta skočila v vodo, da bi plavala. Kljub temu, da sta bila oba dobra plavalca, ju je nevaren vrtinec potegnil v globino. Prikazala sta se še enkrat na površje, potem pa izginila v valovih. Utonila sta oba. G. Kužnika so potegnili iz vode v nedeljo popoldne, g. Zorka pa šele v ponedeljek dopoldne.

Starši obeh utopljenecv še živijo. Pogreb g. Kužnika je bil v sredo 11. avgusta, g. Zorka pa so pokopali v četrtek 12. avgusta.

Naj v miru počivata!

Naj v miru počivata!

Holandija

Heerlerheide. — V visoki starosti 77 let je umrla 5. julija po večmesečni boleznj Terezija Pestotnikova, rojena v Popolščici pri Šoštanju. Bila je 49 let tih, mirna in zvesta družica svojemu možu. Gotovo si je želela dočakati zlato poroko, a je bila božja volja, da se je morala prej ločiti od svojega moža, treh hčerk in sina. Draga mati, počivaj v miru, naj ti bo tuja zemlja lahka, preostalim pa naše iskreno sožalje! Vsem udeležencem pogreba se družina pokojnice zahvaljuje.

Ivana Židanek:

Naša domovina

Mi slovenske smo krvi,
v srcih plamen nam gori
za slovensko domovino,
drago, ljubljeno, edino.

Naša domovina je
lepa in bogata —
v dušah naših naj blesti
kot svetinja zlata!

Južna Amerika

Buenos Aires. — Na Avellanedi in na Saavedri obhajamo obletnico slovenske službe božje. Na Avellanedi smo priredili tudi zunanjo slovesnost, katere se je udeležil tudi minister gospod dr. Izidor Cankar. Prav lepo so se izkazali naši Prekmurci in tudi ostali so pridno sodelovali, tako da smo imeli 27. junija prav prijetno in veselo razvedrilo. Igrala je tudi godba, plesali pa le nismo. Avellanedski pevski zbor pod vodstvom g. Jekšeta je prav lepo prepeval.

1. avgusta smo slavili obletnico maše na Saavedri. Tam so bolj trdi, toda vendar je med njimi še toliko vernih, da je bila udeležba zadovoljiva. Mnogo pa je takih, katerim ni nič za to. Naj prosim, naj vabim ali naj se jezim, vseeno je... Pa nič zato, Bob in štruklje smo imeli. V cerkvi smo peli cerkvene, zunaj pa narodne pesmi.

V Villa Devoto bi morali imeti v septembru obletnico, pa služba božja ni preživela več ko dva meseca. Upamo pa, da bomo ob obletnici zopet pričeli s službo božjo.

Sicer pa imamo tudi sicer mnogo jubilejev. Društva slave dveletnice (Villa Devoto) in osemletnice (Prosveta). Tabor se po pravici ponaša z najboljšimi igralci, Prosveta pa z najboljšimi pevci.

Ljudskemu odru očitajo, da se rdeči, pa so kar nejevoljni. Čeprav so že precej trdi, so v avgustu igrali »Desetega brata«.

Sola je naša skupna zadeva in hvala Bogu se razvija ugodno. Naše sestrice se na vso moč prizadevajo in počasi raste število otrok in tudi zanimanje za šolo.

»Duhovno življenje« ima spet staro obleko in obliko. Predstavilo se je z nekaj reklamnimi številkami, ki vsekakor delajo čast uredniku gospodu Kastelicu. Uredništvo je sedaj prevzel g. Janez Hladnik in se nahaja v Caseros 2780, Buenos Aires.

Z velikim zanimanjem poslušamo belgrajski radio, ki nam govori vsak teden dvakrat. Sedaj, ko se prenos vrši preko Berlina, se sliši zelo ločno. Naj še pristavim, da imajo naši ljudje zelo mnogo radijskih aparatov, ker tu nanje ni nobenega davka. Po radiu smo tudi zvedeli, kako veličasten je bil pogreb našega ljubljenega nadškofa Jegliča.

Te dni smo doživeli prav prijetno veselje. Prejeli smo pozdrave iz domovine, ki nam jih je prinesla generalna mati slovenskih solskih sester, ki je obenem pripeljala s seboj še dve sestri. Zares je za tukajšnjega našega človeka prijeten dogodek, če more govoriti s človekom, iz katerega veje pristen slovenski duh.

Janez Hladnik.

Izseljenci iz Severne Amerike so pohiteli v domovino na proslavo desetletnice Družbe sv. Rafaela. Saj bi tudi mi radi! Pozdravljamo domovino in to ustanovo, ki je tako pomembna in potrebna! Kako prisrčno bi se pozdravili in bi se spet naužili lepote domovine. Toda le iz dalje pošljamo čez širna morja naše pozdrave vsem in prosimo, da nas priporočite naši skupni Materi na Brezjah, naj bo naša Pomočnica tudi čez te široke daljave, ker tu Njene materine roke še bolj potrebujemo. Naj nam pošlje Gospod svojega angela Rafaela in naj nas varje Mati božja. Tako prosimo mi in tako prosite za nas vi, da ostanemo zvesti sinovi svoje domovine in zvesti otroci božji v varstvu Matere Marije.

Slovenec v Argentini.

Največja in čisto naša domača zavarovalnica je
Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Poleg vseh vrst elementarnega zavarovanja vodi predvsem **življenjska zavarovanja** v najrazličnejših kombinacijah, kakor: za slučaj smrti, smrti in doživetja, za doto, za starostno preskrbo i. t. d.

V posebnem „KARITAS“ oddelku goji pod izredno ugodnimi pogoji ljudska življenjska zavarovanja, za slučaj smrti, za starostno preskrbo in za doto.

Preden sklenete življenjsko zavarovanje, se obrnite po pojasnila in ponudbe na

Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani, Miklošičeva c. 19 (v lastni palači).
 Podružnice v Splitu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Celju; zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z O. Z.

V LJUBLJANI

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 17

Izvršuje lepo in po nizki ceni: reklamne letake, lepake, vabila za prosvetne gledališke odre in koncerte; vizitke, kuverte, tiskovine za urade, hranilnice, posojilnice, trgovine ter vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

TELEFON 30-67

Vse novice iz domačih krajev izveste najprej in najbolj zanesljivo iz splošno razširjenega tednika

DOMOLJUBA

Izhaja vsako sredo in velja za vse kraje inozemstva polletno 30 Din

Naroča se v upravi **DOMOLJUBA** v Ljubljani

Rojaki!

Gotovo boste potrebovali spominčkov, da jih ponesete svojim dragim v daljni svet.

Kam ponje???

Tja, kjer imate bogat izbor knjig, papirja, spominčkov na Ljubljano, razglednic, keramičnih krasnih izdelkov umetniške vrednosti.

To vse dobite pri zadrugi

Novi založbi v. z. z o. z.

v Ljubljani, Kongresni trg, pri nunski cerkvi

Prijatelj
izseljencev je

GLASNIK
 presv. Srca Jezusovega

ki obiskuje vsak mesec v velikem številu naše izseljence širom po svetu. — Kjer ga še ne poznate, ga takoj naročite. Ne bo Vam žal! Stane doma 16 Din, za inozemstvo protivrednost 25 Din (v tuji valuti)

Vsak naročnik dobi brezplačno v dar koledar, lepe slike in mesečno prilogo Bengalski Misijonar
 Pišite takoj na naslov: Uprava »GLASNIKA«, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9 (Jugoslavija, Slovenija)